

**Elit Seviyedeki TenisçilerinGörev ve Ego Yönelimi
HedeflerininBaşarı Motivasyonlarına Etkisinin
Araştırılması
Fırat BALKİS
Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bilim Dalı
Dr. Öğr. Üye. Mustafa VURAL
Ağrı-2019
(Her Hakkı Saklıdır.)**

T. C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPORANABİLİM DALI

Fırat BALKİS

ELİT SEVİYEDEKİ TENİSÇİLERİN GÖREV VE EGO
YÖNELİMİ HEDEFLERİNİN BAŞARI MOTİVASYONLARINA
ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Dr. Öğr. Üye. Mustafa VURAL

AĞRI-2019

T. C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Mustafa VURAL danışmanlığında, Fırat BALKİS tarafından hazırlanan bu çalışma .../.../201... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri üyeleri

imza

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Yaşar ÇORUH

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa VURAL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YIKILMAZ

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim görevlilerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201... tarih ve /.....nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... / /

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Elit Seviyedeki Tenisçilerin Görev ve Ego Yönelimi Hedeflerinin Başarı Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması**” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

▲ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

17.01.2019

Fırat BALKİS

ÖZET

ELİT SEVİYEDEKİ TENİSÇİLERİN GÖREV VE EGO YÖNELİMİ HEDEFLERİNİN BAŞARI MOTİVASYONLARINA ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Yapılan bu araştırmada tenis sporcularında görev ve ego yönelimi ile başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya yaş aralığı 10 yaş ve altı ile 19 yaş ve üzerinde bulunan 103 kadın 150 erkek olmak üzere toplam 253 tenis sporcusu dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan tenis oyuncularının görev ve ego yönelimlerinin belirlenmesinde “Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği” kullanılmış, başarı motivasyonunun belirlenmesinde ise Willis Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 22.0 veri analiz programında Independent t test, One Way ANOVA ve korelasyon analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda sporcuların görev ve ego yönelimlerinin cinsiyet ve spor yapma yılı değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği ($p>0.05$), buna karşılık sporcuların görev ve ego yönelimlerinin yaş gruplarına ve eğitim düzeylerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bunun yanında sporcuların başarı motivasyonlarının cinsiyet, yaş grubu ve spor yapma yılı değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0.05$), buna karşılık başarı motivasyonunun eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>0.05$). değişkenler arası korelasyon değerlendirildiği zaman, araştırmaya katılan tenis sporcularında görev ve ego yönelimi ile başarı motivasyonu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bunun yanında tenis sporcularında başarı motivasyonunun ego ve görev yönelimini anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır ($p<0.05$).Sonuç olarak, tenis sporcularında görev ve ego yönelimi ile başarı motivasyonunun demografik değişkenlere göre bazı farklılıklar gösterdiği, görev ve ego yönelimi ile başarı motivasyonu arasında anlamlı ilişki bulunduğu, bunun yanında başarı motivasyonunun ego ve görev yönelimini etkilediği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Tenis, Sporda Başarı Motivasyonu, Ego Yönelimi, Görev Yönelimi

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN TASK AND EGO ORIENTATION AND SUCCESS MOTIVATION IN TENNIS SPORTS

Present study aimed to investigate the relationship between task and ego orientation and success motivation in tennis athletes. A total of 253 tennis athletes, of which 103 female and 150 male in the age range from 10 to 19 and above over participated in the study. "Task and Ego Orientation in Sports Scale" was performed to determine the task and ego orientations of the tennis athletes participating in the study, Sports-Specific Success Motivation Scale by Willis was used in the determination of success motivation. Independent t test, One Way ANOVA and correlation analysis in SPSS 22.0 data analysis program were used in statistical analysis of the data gathered in the study. At the end of the study, it was found that there was no statistically significant difference in the task and ego orientations of the athletes according to variables of gender and sporting year ($p > 0.05$), on the other hand, the athletes' task and ego orientations showed statistically significant differences according to age groups and education levels ($p < 0.05$). Besides, there was a statistically significant difference between success motivations of the athletes according to gender, age group and sporting years ($p < 0.05$), otherwise, success motivation did not show statistically significant difference according to variable of the educational level ($p > 0.05$). When evaluated according to correlation between variables, it was found that there was a statistically significant correlation between task and ego orientation and success motivation of tennis athletes participating in the study ($p < 0.05$). Besides, success motivation in tennis athletes influenced the ego and task orientation significantly ($p < 0.05$).

As a result, it can be said that there are some differences according to demographic variables in task and ego orientation and success motivation, there is a significant relationship between task and ego orientation and success motivation in the tennis athletes and success motivation influences ego and task orientation.

KeyWords: Tennis, Success Motivation In Sports, Ego Orientation, Task Orientation

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmalarım süresince, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kıymetli zamanını bana ayırıp, sabırla yardımlarını, güler yüzünü ve samimiyetini esirgemeyen, danışmanım Sayın Dr. Mustafa VURAL’a teşekkürlerimi sunarım.

Yine yüksek lisans eğitimim boyunca sürekli yanımda bulunarak bu süreci bitirmem için desteğini hiç esirgemeyen değerli hocam Dr. Muzaffer SELÇUK’a sonsuz teşekkürler ve yüksek lisans ders hocalarıma en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Aynı zamanda bana bu çalışmamda destek ve katkılardan dolayı Türkiye’deki tenis kulüplerine ve tenis antrenörlerine çok teşekkür ederim.

Son olarak çalışmamda beni saygı sevgi çerçevesinde destekleyen aileme ve sporcularıma destekleri için sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Görev Ve Ego Yönelimli Sporcuların Bazı Özelliklerinin Karşılaştırılması	8
Tablo 3.1. Hedef Yönelimleri Ölçeği Ve Başarı Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarına Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi Ve Shapiro Wilk Testi Sonuçları.....	28
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Kişisel Özellikleri	29
Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması	30
Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.	31
Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Spor Yaşına Göre Karşılaştırılması.	32
Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Eğitimlerine Göre Karşılaştırılması.	33
Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması.	34
Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.	35
Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Spor Yaşlarına Göre Karşılaştırılması.	36
Tablo 4.9. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Eğitimlerine Göre Karşılaştırılması.	37
Tablo 4.10. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimleri Boyutları Ve Başarı Motivasyon Boyutları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi İçin Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı Sonuçları	39
Tablo 4.11. Güç Gösterme Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli ..	40
Tablo 4.12. Başarıya Yaklaşma Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli ..	41
Tablo 4.13. Başarısızlıktan Kaçma Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli ..	42

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Sportif Başarı İle Uyarılmışlık Düzeyi Arasındaki İlişki	19
Şekil 2.2. Hür İrade Kuramını İle İlişkili Diğer Kuramlar.....	22

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)

ANOVA: Varyans Analizi

ATP: Association of Tennis Professional

WTA: Woman Tennis Association

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI	ii
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
İÇİNDEKİLER	x
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Spor Kavramı Ve Anlamı	4
2.2. Dünyada Ve Türkiye’de Tenisin Gelişimi	5
2.2.1. Türkiye’de tenisin gelişimi	5
2.2.2. Dünyada tenisin gelişimi	6
2.3. Görev ve Ego Yönelimli Hedefler	8
2.3.1. Görev yönelimli hedefler	8
2.3.2. Ego yönelimli hedefler	9
2.4. Sporda Hedef Belirleme	10
2.4.1. Hedef belirleme ilkeleri	11
2.4.1.1. Sportif Hedefler	13
2.5. Görev Ve Ego Yönelimleri	14
2.6. Motivasyon Kavramı	15
2.6.1. Motivasyon türleri	16
2.6.2. Sporda motivasyon	16
2.6.3. Sporda motivasyon kuramları	19
2.6.3.1. Başarı Hedefi Kuramı	19
2.6.3.2. Hür İrade Kuramı	21
3. YÖNTEM	24
3.1. Araştırmanın Modeli	24
3.2. Evren Ve Örneklem	24
3.3. Verilerin Toplanması	24

3.4. Verilerin Analizi	27
4. BULGULAR VE YORUM	29
4.1. Bağımsız Değişkenlere Ait Bulgular	29
4.1.1. Kişisel özellikler ile ilgili frekans ve yüzde tabloları.....	29
4.2. Ölçme Araçlarından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular	30
4.2.1. Sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarına ilişkin bulgular.....	30
4.2.2. Sporda başarı motivasyonu ölçeği alt boyutlarına ilişkin bulgular	34
4.2.3. Hedef yönelimleri ölçeği alt boyutları ve sporda başarı motivasyonu ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye ait bulgular.....	38
4.2.3.1. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular.....	38
4.2.3.2. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular.....	39
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	43
5.1. Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeğine Ait Bulgulara Göre Tartışma:.....	43
5.2. Sporda Başarı Motivasyonu Ölçeğine Ait Bulgulara Göre Tartışma:.....	45
5.3. Korelasyon Analizlerine İlişkin Bulgular Ve Tartışma:	51
5.4. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular Ve Tartışma:	52
KAYNAKLAR	54
ÖZGEÇMİŞ	61
EKLER.....	62

1. GİRİŞ

Spor birçok bileşenin bağlı olduğu fiziksel ve ruhsal durumlara bağlı olarak belli bir rekabet içerisinde insanların başarısını açığa çıkaran bir alandır. Sporda potansiyeli açığa çıkmasında aracı olan en önemli etken çalıştırıcılar yani antrenörlerdir. Sporda potansiyeli açığa çıkarmak için çok yönlü çalışmalar üzerine kurgulanmıştır. Spor potansiyeligrubun büyüklüğü, yapısı, liderlik, uyum, motivasyon, görev, saldırganlık, yeterlik,gibi durumlara bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanları istenen bir amaca doğru yönelten, belirli bir topluluğu sevk ve idare etmek için gereken özellikler; belirlenen amaçlar için bireyler ve grubu etkileyen davranışsal süreç olarak tanımlanır(Barrow,1977). Spor alanında antrenörlergenel olarak sporcuların başarılı performans ortaya çıkaran kişilerdir. Etkili antrenör, sporcuların birçok kişisel ve bireysel ihtiyacına cevap vermeye hazır olup, sporcularının kişisel beklentilerine cevap vermeye hazırlıklı olup belli bir program dahilinde sporcu performansında fark yaratabilecek potansiyeli açığa çıkaran kişidir (Anshel, 2003).

Sporda başarının fiziksel performansın yanında psikolojik etkenlerde yer alan pek çok başarı motivasyonun bakış açısı temelde bilişsel yargılama, yetenek ve yeterlik algısı gibi konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Nicholls ve Duda'nın yaklaşımı da bilişsel öğeler üzerinde temellenmektedir (Toros, 2005). Hedef yönelimi üzerine yapılan araştırmalar, iki bağımsız başarı fikrinin olduğunu göstermiştir. Bunlar görev yönelimli hedefler ve ego yönelimli hedeflerdir (Duda ve Nicholls, 1992). Görev ve ego olarak adlandıracağımız bu iki hedef yönelimi, bireylerin yetenek düzeyleri ile ilgilidir (Toros ve Yetim, 2000). Görev yönelimli hedeflere sahip olan bireyin, beceri gelişimi, yeni beceri öğrenme, görevde ustalığı gösterme ve sıkı çalışma üzerinde odaklaştığı belirtilmektedir (Toros, 2001). Ego yönelimli hedeflerde ise, bireyin, kendini kanıtlamaya çaba gösterdiği belirtilmektedir. Ego yönelimli hedeflerde birey için bireysel başarının kaynağı, bir yarışmada daha az çaba ile rakibini yenme olarak adlandırılmıştır (Toros, 2002). Kazanmak en iyi yapmak olarak algılandığı için, ego yönelimli hedeflerde başkalarına göre üstün olmak “en iyi” olmaktır (Bray, Balaguer ve Duda; 2004). Duda ve White (1992) Nicholls'un gelişimsel temelli algılanan yetenek ayırt

etmişlerdir. Bunlardan birincisi görev ile ilişkili hedef yönelimidir. Görev bir kuruluşun üst düzey yöneticilerinden başlayarak en alt düzey çalışanına kadar bütün personelin kime bağlı çalıştığı, görevi, sorumluluğu ve yetkilerinin tariflendiğidokümanlara verilen isimdir. Görev sargınlığı, takımdaki üyelerin yarışmaları kazanmak ya da şampiyon olmak gibi ortak bir amacı başarabilme çabaları öne çıkar. Görev ile ilişkili hedef yönelimini benimseyen sporcular beceri gelişimini, öğrenmeyi, görevde ustalaşmayı, takım uyumunu ve işbirliğini öne alırlar. Görev yönelimli hedefler sporda başarı için, yeteneğin gelişiminin, kondisyonun ve sürece yönelik etkinliklerin tercih edilmesidir (Toros, 2001).

Duda ve ark. (1995), görev ile ilişkili hedef yöneliminin doyum, hoşlanma, sporla içsel olarak ilgilenme, içsel güdülenme, haz alma ile pozitif olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Performansın normatif standartlarla değerlendirildiği durumlarda bireyler başarı ve başarısızlığı diğerleriyle karşılaştırma yaparak değerlendirmektedirler. Bu durumlarda bireyler ego hedef yönelimini temel almaktadır. Görev hedef yönelimli bir birey ise kendisini referans alarak başarıyı değerlendirir ve kendi gelişimini, öğrenme ölçütlerini (kriterini) temel alır (Duda ve ark. 1995).

Hedef yönelimi, insanların, hedeflere erişmekten kaynaklanan başarı duygusunu elde etmek için, çeşitli hedeflerle veya etkinliklerle ilişkili oldukları anlamına gelmektedir. İnsanlar, başarı duygusunu kazanabilmek için, çeşitli tipte hedeflere yönelmektedirler (Toros, 2001). Ego yönelimi yüksek olan sporcular, başaramayacaklarını hissettiklerinde yarışmada isteksiz olurlar. Bu tür sporcular, kazanmayı veya üstünlüğün sağlanmasını büyüklük olarak görürler ve kazanmak için yapılması gereken herşeyi kurallara uymamak pahasına olsa bile yapmak isterler (Duda, 1992).

Motivasyon kavramı; hareket etmek, teşvik etmek, harekete geçmek anlamlarına gelen Latince “movere” kelimesinden türetilmiştir (Richart ve ark.,1975). Motive teriminin Türkçe karşılığı güdü veya harekete geçirici olarak tanımlanmaktadır. Motivasyon bir insanı belirli bir amaç için harekete geçiren güç demektir ve harekete geçirici, hareketi devam ettirici ve olumlu yöne yönettici üç temel özelliğe sahip bir güçtür . Motivasyon, kısaca insanı çalışmaya sevk etmek, çalışmak için bireyi harekete geçirmek ve isteklendirmek anlamına gelmektedir.

Motivasyonu “kişilerin belirli bir amacı gerçekleştirmek üzere kendi arzu ve istekleri ile davranmaları” şeklinde de tanımlamak mümkündür (Koçel, 2003). Motivasyon, Türk Dil Kurumu tarafından “hedefe doğru yönelmeye neden olan zihinsel bir durum” olarak tanımlanmaktadır. Latince “movere” olarak bilinen “motivasyon insanın istenilen bir hedefe doğru yönelmesine neden olan zihinsel bir durumu” ifade etmektedir. Motivasyonun kesinleşmiş tek bir tanımı bulunmamaktadır (TDK, 2011).

Akbaba (2006) motivasyon kavramının insanları davranış gerçekleştirmeye yönelten, bu davranışların şiddet ve enerji düzeyini belirleyen, davranışlara belirli bir yön veren ve devamının gerçekleşmesini sağlayan çeşitli iç ve dış kaynaklar ve bu kaynakların işleyiş mekanizmalarını kapsadığını ileri sürmektedir Motivasyon insanı çalışmaya heveslendiren ve bu çalışmayı devama iten güçler topluluğudur (Güney, 2013). Motivasyon kavramı, öz belirleme (öz yeterlilik) temelinde olan bir kavramdır. Öz belirleme teorisinde, bireyde harekete geçmeyi hızlandıran sebepler üzerine odaklanılmaktadır. Öz belirleme teorisine göre motivasyon türleri, içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak üç ana boyut halinde incelenmektedir. İçsel motivasyon, bireyin yaptığı şeyden keyif aldığı, yaptığı şeyi ilginç bulduğu için kendi isteğiyle yapması durumu karşılığıdır (Ryan ve Deci, 2000).

Motivasyon kavramı sporda da önemli bir yere sahip olmakla beraber, sportif başarının ön koşulları içerisinde sporcuların motivasyonel özelliklerinin önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Bu kapsamda yapılan bu araştırmada elit seviyedeki tenisçilerin görev ve ego yönelimi hedeflerinin başarı motivasyonlarına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Spor Kavramı ve Anlamı

Kavram olarak spor insanlığın ortaya çıkışı kadar eski bir geçmişe sahip, sosyal hayatın önemli bir unsuru olarak nitelendirilmektedir. Spor kavramı, değişen ekonomik şartlar, aşırı kentleşme, endüstrileşme, artan serbest zamanlar ve bireylerin kendi bedenleriyle ilgili sağlık endişeleri gibi sebeplerle yeni anlamlar edinmiş ve sosyal yaşamdaki yeri her geçen gün artmış ve artmaya devam etmektedir. Spor faaliyetleri çoğunlukla profesyonel bir gaye olmanın yanı sıra, sağlık ve kaliteli bir yaşamın sürülmesi içinde bireylerin tercih ettikleri faaliyetlerin başında ilk sıralarda yer almaktadır (Koruç ve Bayar, 2004: 50). Kavramsal bakımdan değerlendirildiğinde spora ilişkin pek çok tanım yapılmaktadır. Spor kavramına yönelik yapılan tanımlar farklılık gösterse de, her tanımın içinde bir takım ortak noktalar yer almaktadır (Dever, 2010: 21).

Spor faaliyetleri bireylerin gündelik hayatında uyguladıkları en temel fiziksel etkinlikler arasında bulunmaktadır. Dünyanın çeşitli bölgelerinde her gün insanlar çeşitli dallarda spor faaliyetlerine yönelmektedirler. Sporun bireyin hayatında bu denli ciddi bir paya sahip olmasında sporun çok eski çağlardan bu yana toplumsal hayat içerisinde yer alması son derece etkilidir. Bu bağlamda sporun sosyal hayattan çıkarılmasının neredeyse imkânsız olduğu ifade edilebilir (Dever, 2010: 21).

Yaşadığımız çağda toplumsal, kültürel ve iktisadi bakımdan toplumların ilerleyişine katkıda bulunan spor faaliyetlerine insanlar çeşitli beklenti ve amaçlarla katılım göstermektedir. Bireylerin spor faaliyetlerine katılım sağlamalarının sebeplerinin başında ruhsal ve fiziksel sağlıklarını, mevcut karakter yapılarını geliştirme, kişilik oluşumuna katkı sağlama, kabiliyet ve becerilerini zenginleştirerek çevreyle uyumluluğunu artırma, sosyalleşme, mücadele kapasitesini genişletme, yarışma, heyecan duyma ve katıldığı müsabakalarda üstünlük sağlama gibi sebepler yer almaktadır (Aytan, 2010: 7). Buna karşılık spor faaliyetleri halkın gündeminde kimi zaman olumsuz yanları ile de yer almaktadır. Özellikle de elit seviyede yapılan spor etkinlikleri pek çok olumsuz durumu (günlük hayatın sorunlarına yabancılaşma, saldırganlık, aşırı yüklenme, doping, kendi bedenine zarar verme gibi) kapsamaktadır. Dolayısıyla çağdaş toplum hayatında spor faaliyetlerinden yalnızca

pozitif tarafları ile değil, bunun yanında bazı olumsuz açıları ile de söz edilmektedir (Yaprak ve Amman, 2009: 40).

Literatürde spor kavramına ilişkin olarak yapılan tanım ve açıklamalara göre sporcun sahip olduğu temel özellikler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Spor, bireylerin serbest zamanlarını geçirmek adına eğilim gösterdikleri faaliyetlerdir.
- Spor faaliyetleri bireylerin birlikte çalışma yetilerine katkı sağlamaktadır.
- Spor faaliyetlerine katılan bireylerin popüler kimlik sağlamalarına zemin hazırlamaktadır.
- Spor, bireyleri sistematik ve düzenli şekilde çalışmaya yönlendiren, bireyin kazanma hırsını kamçılayan bir nitelik barındırır.
- Spor, bireylerin içinde bulunan saldırganlık güdülerini bastıran bir olgudur.
- Spor, bireylerin sağlıklı olarak sosyalleşmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan spor faaliyetleri sosyolojik birer olgu olarak nitelendirilmektedir.
- Spor, politika ile iç içe olan, bu bakımdan politik bir yanı olan bir olgudur.
- Spor, toplumu sakinleştiren bir uyuşturucudur.
- Spor, katılımcıların ödüllendirildiği bir karşılaşmadır (Dever, 2010: 23-24).

2.2. Dünyada ve Türkiye’de Tenisin Gelişimi

Bu bölümde tenis sporunun hem Türkiye hem de dünya tarihindeki gelişimine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

2.2.1. Türkiye’de Tenisin Gelişimi

Ülkemize tenis 1900’lü dönemlerde, İngiliz diplomatlar vasıtasıyla getirilmiştir. 1905’li yıllarda İzmir, Bornova ve Karşıyaka’da Levantenler arasında

tenis oynandığı bilinmektedir. İleri ki yıllarda Simonds, Jack Seoger, Binnis ve Weisadındaki İngilizler, Kadıköy’de de bir tenis kulübü kurarak küçük Moda’daki tenis kortunda karşılaşmalar organize etmişlerdir. Bunu Maçka Palas Kortu, Güzelbahçe’deki Mon Ceri’nin Kortu, Çınar Caddesindeki Barba’nın Kortu, Rumeli caddesindeki Yahya’nın Kortu, Harbiye Orduevi Kortu, Güneş Kulübü Kortları, Cihangir ve Tarabya Kortları takip etmiştir (Can, 2007: 11). Ülkemizde tenis eğitimi özellikle 1950’li yıllardan başlayarak Avusturyalı, Avusturalyalı, Rus ve Amerikan IFT (International Tennis Federation) eğitim kültür merkezinden Mac Curdy, Kanada’dan J. Brabanek’in vermiş oldukları eğitimlerle gelişmiştir. 1980’li yıllara gelindiğinde İsveç, Çekoslovakya, Almanya üçgenine dayanan ve federasyon otoritesi bünyesinde Aile Eğitim Bakanlığı beraberliği ile 8-18 yaş aralığındaki bireylere 10 yıl süresince tenis eğitimi sağlanarak Türkiye’de ekol oluşturulmaya çalışılmıştır (Kermen, 2002: 17).

1992’de yapılan Barcelona olimpiyatlarından sonra tenisin ciddi bir kitle sporu olacağı ifade edilmiştir. Olimpiyatlar adına yapılan tenis kortları ve kompleksleri daha sonra halkın hizmetine sunulmuş, bu durum tenisin kitle sporu olarak yayılmasına ortam sağlamıştır (Kabasakal, 2005). Günümüzde de lisanslı tenis sporu yapan birey sayısının arttığı ve tenis sporu kulüplerinin uluslararası platformlara sporcu hazırladıkları bilinmektedir (Yıldırım ve Sunay, 2009; İmamoğlu, 2009).

2.2.2. Dünyada Tenisin Gelişimi

14. yüzyılda el içiyle vurularak oynanan “Jeu de Paume = Palm Game” özellikle Fransa’da son derece yaygın duruma gelmiştir. Özellikle sarayda oynanan bu oyun zamanla toplum içinde de oynanmaya başlamıştır. El tenisi olarak da ifade edilen bu oyun 10*30 m boyutlarındaki sahalarda oynanırdı. Sonraki dönemlerde yanlarda yer alan sektirme duvarları alınmış ve oyun açık alanda oynanmaya başlamıştır. Bu oyun modern dönemdeki squash oyunuyla benzerlik göstermektedir (Kermen, 2002: 9).1873’de ilk kez Wingfield tarafından tenisin patenti alınmaya çalışılmıştır. Burada patenti alınmaya çalışılan oyunda kullanılan saha kum saatine benzer bir şekle sahiptir. Başka bir deyişle kortun orta kısımları daha dar, yanları ise son derece geniş bir yapıya sahipti (Kermem, 2002). Tenisin ortaya çıktığı

zamanlarda kullanılan kortlar hala bazı ülkelerde bulunmakta ve insanların ziyaretine açık durumdadır (Urartu, 1996).

19. yüzyıla gelindiğinde tenis oyununa ilişkin İngiltere’de bir takım değişimler yaşanmıştır. İlk zamanlar 1 günün 24 saat olmasından ilham alınarak 24 oyundan meydana gelen tenis maçları, öncelikle 12, daha sonra ise 6 oyunlu 3 dizi üzerinden oynanmaya başlanmıştır. Sayılar ise günün 24 saatinden bir saati dörde ayırarak 15, 30, 40, 60 şeklinde oluşturulmuştur. 40 sayı olduktan sonra “oyun” demek bir gelenek şeklini almıştır. Tenisin sayı sistemi ile ilgili değişiklikler 18. yüzyılda sona ermiştir (Can, 2007: 9).

1850 yılında India Rubber topun icat edilmesinin çağdaş anlamda tenis sporunun başlangıcı sayılmaktadır. Çim tenis kortlarında oyun oynamanın da İngiltere’de 1830’lu yıllarda Edwin Budding tarafından çim biçme makinesinin icadından sonra yayıldığı ifade edilmektedir (Urartu, 1996). Tenis oyununun klasik raket ve toplar ile oynandığı dönem 1985’li yılların sonlarına rastlamaktadır. 1982’de ilk çim kortu olan tenis kulübü Harry Gem ve J. B. Perrara tarafından Birmingham’da kurulmuş olup, ilk tenis şampiyonluk müsabakası 1877 yılında Wimbledon’da organize edilmiştir. Söz konusu şampiyona beraberinde çağımızda da ciddi bir üne sahip olan Wimbledon tenis turnuvalarının başlangıcını meydana getirmektedir. 1883’te tenis sahasının ölçülerine standart uygulanmaya başlanmıştır. 1883 yılının temmuzunda ise İngiliz ikizler Renshawlar ile Amerikalı Clark kardeşler arasında gerçekleşen karşılaşma ilk resmi maç olarak kayıtlara geçmiştir. Bayanlar arasında yapılan ilk tenis turnuvası ise 1884 yılında gerçekleşmiştir (Can, 2007: 10).

20. yüzyıla gelindiğinde giderek popülerliği artan tenisin, 1913 yılından itibaren ise çim kortların popülerliğinin arttığı ifade edilmektedir. Bu dönemlerde erkek oyuncular kortlara uzun pantolonlar, kimi zaman yarım pantolonlar ve uzun çoraplar, bol tişörtler yada ceket, kravat ve şapkalarla çıktığı bilinmektedir. Kadınlar ise yere kadar uzanan yazlık ve yakaları fular elbiselerle kortlara çıkmışlardır. Bununla birlikte kadınların belleri oldukça dar ya da sıkı korselerle bağlı giysilerle kortlara çıktığı da belirtilmektedir. Yine bu zamanlarda tenis oyuncularının hepsinin beyaz kıyafetler giydikleri, öyle ki İngiltere’de tenis oyununun beyaz giysilerle oynanmasının zorunlu duruma getirildiği bilinmektedir (Urartu, 1996). Modern dönemde tenis oyununa ilişkin kuralların resmileşerek standart hale gelmesi de

tarihsel süreç içerisinde meydana gelmiştir. Günümüzde erkekler tenis karşılaşmalarının kuralları Association of Tennis Professional (ATP), kadınların tenis karşılaşmalarının kuralları ise Woman Tennis Association (WTA) tarafından koyulmaktadır (Kermem, 2002).

2.3. Görev ve Ego Yönelimli Hedefler

Sporcuların güdülenme süreçlerinde güdülenme biçimleri görev ya da ego yönelimli olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir (Boixados ve diğerleri, 2004: 318; Wang ve diğerleri, 2002: 434). Görev ve ego eğilimli sporcular arasındaki önemli farklılıklar Tablo 2.1’de sunulmuştur (Jarvis, 2006: 142).

Tablo 2.1. Görev ve Ego Yönelimli Sporcuların Bazı Özelliklerinin Karşılaştırılması			
Sporcu Türü	Başarı kriteri	Başarı nedeni	Zorluk ve hatalara karşı yaklaşımı
Görev yönelimli sporcu	Eski kişisel başarıları	Faaliyet ve yeteneklerini geliştirme	Dayanıklılık
Ego yönelimli sporcu	Başkaları ile karşılaştırma	Şans ve doğal becerileri	Aldatma

2.3.1. Görev Yönelimli Hedefler

Görev yönelimi, günümüzde spor bilimcilerinin ilgisini çekmiş ve gerçekleştirilen akademik çalışmaların pek çoğu bu konu üzerine yoğunlaşmıştır (Toros, 2004: 156). Görev yönelimi yüksek olan sporcuların dahil oldukları spor dallarında yüksek motivasyon düzeyine sahip oldukları görülmektedir (Wang ve diğerleri, 2002: 433). Bunun yanında görev yönelimli sporcular katıldıkları aktivitelerden zevk aldıkları için genellikle karşılaştıkları sorunlarla mücadele konusunda başarılıdırlar (Cumming ve diğerleri, 2008: 687). Görev eğilimi yüksek baskın olan sporcular amaçlarını mevcut kapasitelerine göre planlamaktadırlar. Mevcut yöneliminin görev olduğu sporcular kendi niteliklerini diğer sporcuların nitelikleri ile karşılaştırma gereksinimi duymazlar. Aynı şekilde görev yönelimi ağır basan sporcular karşılarında yarıştıkları kişinin kim olduğunu genel olarak çok

önemsemezler. Sahip oldukları niteliklerin oranı geliştikçe kendilerini başarılı atfederler (Doğan, 2005: 65).

Görev ile ilgili olan hedef yöneliminde birey geçmişteki kapasite düzeyini ve yetenek seviyesini kıyaslama zemini aramaktadır. Böylece birey mevcut bilgi ve becerilerini geliştirerek kendisinden memnun olma seviyesini yükseltmektedir. Burada asıl problem bireyin mevcut bilgi, yetenek ve becerilerini geliştirerek kendilik algısı yaratmak olduğundan, birey yalnızca karşılaşmalarda değil, beraberinde egzersizlerde de yapabileceğinin en mükemmelini yapmaya çaba göstermektedir (Altıntaş, 2015: 29).

2.3.2. Ego Yönelimli Hedefler

Tıpkı görev yönelimli sporcularda olduğu gibi ego yönelimli sporcular da ilgilendikleri spor dallarında yüksek motivasyona sahiptirler (Cumming ve diğerleri, 2008: 687). Ego yöneliminde sporcular başarı kriteri olarak rakiplerinin ya da kendi takım arkadaşlarının performanslarını değerlendirirler (Doğan, 2005: 65). Bir başka deyişle ego yönelimindeki birey rakiplerinin ya da kendi ekibindeki arkadaşlarının becerilerini belli bir standart olarak değerlendirir. Dolayısıyla birey gerek rakip takım gerekse kendi takım arkadaşlarından daha iyi olduğunda kendinden memnuniyet duymaktadır. Ego ile hedef yöneliminde tanınırlık, aşağılık kompleksi ve üstünlük olguları dikkat çekmekte ve hedef yöneliminde antipatik bir güç doğurmaktadır. Ego ile hedef yönelimi çoğu zaman yetenek seviyesi yeteri kadar gelişim göstermemiş, belirli düzeyde sorumlulukları ile ilgili hedef eğilimine sahip kişilerde oldukça fazla görülmektedir. Söz gelimi; bir karşılaşmada 2 gol atan bir futbolcunun diğer futbol müsabakasında 3 gol atmayı hedeflemesi sonuçtan çok sürece yönelik bir amacı ifade etmektedir. Bu davranış biçimi sporcunun görev yönelimli olduğunu ortaya koymaktadır. Fakat bir futbolcu takımından bir başka arkadaşının atmış olduğu gol sayısından fazla gol atmak istiyorsa bu durum ego yönelimli bireyi temsil etmektedir (Altıntaş, 2015: 29).

Ego yöneliminin esasında yer alan sporcunun mevcut üstün becerilerini ortaya koyma düşüncesi yatmaktadır. Ego yönelimi yüksek olan sporcuların asıl isteği minimum düzeyde çaba harcayarak rakibini yenmek ya da yarışmayı kazanmaktır. Ego yöneliminde başarıyı yakalamak ya da başarısız olmak

motivasyonun ana unsuru şeklinde nitelendirilmektedir. Bu noktada başarı sporcunun sergileyebildiği en iyi performans düzeyi şeklinde nitelendirilmektedir. Başarısızlık durumu is başarılı olmaktan daha düşük bir potansiyel olarak dikkati çekmektedir (Altıntaş, 2015: 34).

Ego yöneliminde sporcunun kendisini bir başkası ile karşılaştırması her zaman performansını artırmak için her zaman güdüleyici bir etken olmamaktadır. Ancak sporcu kendi niteliklerini karşılaştırdığı oyuncuları baz alarak yeni hedefler belirleyebiliyor ve motive olabiliyorsa o zaman performansının artması beklenmektedir. Ego eğilimi sporcunun kişisel performansına olumlu katkı sağlıyor olsa da takım performansı konusunda her zaman ciddi bir belirleyici değildir. Dolayısıyla ego yönelimi takımla bütünleşmediği takdirde karşılaşma performansını olumsuz açıdan etkilemesi olası bir durumdur. Bu konuda çalışmalar yürüten spor psikologlarına göre, ego yönelimli sporcular kendilerinden daha iyi performans sergileyen rakipleri karşısında hayal kırıklığına uğramaktadırlar. Bu durum zaman içinde sporcunun motivasyon oranını olumsuz açıdan etkilemektedir. Dolayısıyla göre yönelimli olmanın orta düzeyde bir güçlük yarattığı ve gerçekçi amaçlar belirlemenin daha mantıklı olduğu ifade edilmektedir (Altıntaş, 2015: 34-36). Ayrıca yapılan araştırmalar görev yönelimli sporcular ile kıyaslandığı zaman ego yönelimli sporcuların daha fazla sportmenlik dışı davranışlar sergilediklerini ortaya koymaktadır (Lemyre ve diğerleri, 2002: 120; Boixados ve diğerleri, 2004: 317).

2.4. Sporda Hedef Belirleme

Sporda performansla etki eden pek çok psikolojik unsur yer almakla birlikte (Çepikkurt ve Yazgan-İnanç, 2012: 43), bunlardan biri de hedeflerin belirlenmesidir. Böylece sporcu varması gereken konumu bilir. Hedef koymak sporcunun mevcut performansının ne oranda ve ne kadar zamanda artırılacağına tespit edilebilmesi bakımından özel bir önem teşkil etmektedir (Toros ve diğerleri, 2010: 166). Bir başka deyişle performans başarısının sistemi dahilinde kendine güveni geliştirmeyi hedefleyen en önemli tekniklerden biri de hedef belirlemedir (Yıldırım, 2013: 26). Sporda hedef koymak, sporcunun amacına varmak adına ilk olarak sağlanması gereken niteliklerin belirlenmesini ifade etmektedir. Hedef belirlemek, sporcunun kapasitesini artırmak adına stratejiler geliştirirken antrenöre yön çizmektir (www.Sporbilim.Com).

Literatürde yer alan araştırma bulguları sporda hedef belirlemenin sportif performansı geliştirdiğini ortaya koymakla beraber (Toros ve diğerleri, 2010: 165), sporda hedef belirleme performansı dört farklı şekilde etkilemektedir. Bunlar;

- Özellikle genel görevlerin konsantrasyonu sağlayarak eyleme geçme
- Gayret ve odaklanmayı artırmak
- Mağlubiyet ve sıkıntı karşısında dayanma gücünün artması
- Yeni görev ve problem çözme yöntemlerinin gelişimini desteklemesi

Bir hedef koymanın performansa etkisinin temelinde yer alan unsurlar ele alındığında, hedeflerin sporcunun konsantrasyonun amaca kilitlenmesini sağlayan en dikkat çekici nitelik olduğu görülmüştür. Sporcuların ilgileri, karşılarında bir hedef olmadığında bu çalışmalarının haricinde farklı taraflara yönelebilmekte ve bu durumda performansı olumsuz yönde etkilemektedir. Hedefler ise sporcunun ilgisinin amaca yönelmesini sağlar. Sporcu bir amaca odaklandığında ise o amaç için gereken eforu sergilemesine imkan sağlar. Sporcu bu durumda kendisine egzersiz hedefi belirleyerek kendi fiziksel kapasitesini yükseltebilir ve böylece başarıya ulaşabilir. Hedef koyulduktan sonra sporcu bir çeşit bağlılık yaratır. Sporcuların karşılarına bir hedef belirlendiğinde bunu gerçekleştirmek adına daha uzun müddet çaba harcadıkları tespit edilmiştir. Söz gelimi attığı şutu isabet ettirmek için futbolcu antrenmanlarda vuruş tekniğine kısa bir müddet içinde odaklanır. Oysa bu yeteneği geliştirmek için uzun zaman çaba harcamak gereklidir. Hedeflerin belirlenmesi sporcunun uzun zaman yılmadan bu vuruş için antrenman yapmasını sağlar (Durdubaş, 2013: 38).

2.4.1. Hedef Belirleme İlkeleri

Hedefler güdüleyici tekniklerin ciddi bir açısını meydana getirirler. Hedef koymak programları da eğitimciler ve antrenörlere bu tekniklerin takıma nasıl uyarlanacağına dair çeşitli yaklaşımlar ortaya koyar. Hedeflerin, uygulama süreçlerinin ve diğer unsurları etkileme esasına dayandırılan literatür çalışmaları hedeflere dair algımızı geliştirmekte ve hedef koyma planları için temel oluşturmaktadırlar (Durdubaş, 2013: 37). Bu nedenle hedef belirleme sürecinde dikkat edilmesi gereken bazı ilkeler bulunmaktadır. Sporda hedef koyma sürecinde aşağıdaki hususlar üzerinde durulması gerektiği ifade edilmektedir;

- Hedefin başarıya ulaşılabilmesi için kolaylıkla hedefe ulaşılacak olması ya da güç hedefler belirlenmesiyle gerçekleşmez. Spora yeni başlamış, kendi potansiyeli ve spor dalları konusunda yeterli donanımına sahip olmayan genç sporcularda bir hedef koyma antrenör kontrolünde gerçekleştirilmelidir.

- Ancak, profesyonel sporcularda, hedefin sporcunun kendince koyulması sporcunun daha hevesli ve sorumluluk duygusu ile hareket etmesini sağlar. Bu durumda antrenör ve sporcu arasında güvene dayalı daha samimi bir ilişki olmalı, sporcunun kendine hedef koymasında ona destek olmalıdır.

- Sporcunun şayet varsa o esnadaki sakatlık ya da hastalık gibi sorunlarına dikkat edilmeli, bu durumları göz önünde bulundurulmalıdır. Hedeflerin seviyesi ve zamanı bilinmelidir. Söz gelimi; hafta sonu gerçekleşecek basketbol karşılaşmasında 4 tane üçlük atış yapabilmek ya da 10 savunma ribaundu alabilmek gibi.

- Sporcunun hedeflerinin yanı sıra takım olarak da hedefler koyulmalıdır. Fakat takım hedeflerinin sporcu hedefleri ile bağlantılı olmasına özen gösterilmelidir ([www. Sporbilim. Com](http://www.Sporbilim.Com)).

Widmeyer ve Ducharme (1997: 106-109) sporda hedef koyma hususlarını altı başlık altında değerlendirmiştir;

Uzun vadeli hedefleri belirleme: İlk olarak uzun vadeli hedeflerin koyulması gerekmektedir. Kısa süreli hedefler çoğunlukla daha gerçekleştirilebilir olduğu ve ütöpik olmadığından daha çok tercih nedenidir. Fakat antrenör ve oyuncular, varmak istedikleri uzun süreli hedefleri tanımlamalıdır. Uzun soluklu hedefler performans hedefleri değildir ancak performans etki eden sonuçlar şeklinde ifade edilirler. Örneğin, “playofflara kalmak”, “ilk üç içine girmek” gibi.

Uzun vadeli hedeflere gidecek yolların açıkça belirlenmesi: Uzun soluklu hedeflere götüren alternatiflerin tespit edilmesi önemlidir. Bunlar kısa vadeli süreç hedefleri, kısa vadeli performans hedefleri ve kısa vadeli sonuç hedefleridir. Örnekle ifade etmek gerekirse, uzun vadeli hedefi play-off'lara kalmak isteyen bir takım için ilk gruptan çıkmak sonuç hedefini, top çalma düzeyinin yükseltilmesi ve top kaybının en az düzeye indirilmesi rakip taraf açısından takımın performansını yükselttiği için süreç hedefini, takımın şut oranının y da asist sayısının belli bir

dilime yükseltilmesi ise doğrudan takımla alakalı olduğundan performans hedeflerini ifade etmektedir.

Tüm takım üyelerini uzun vadeli hedeflere dâhil etme: Takım hedeflerinin belirlenmesi aşamasına takımın tüm oyuncularını dâhil olmalıdır. Bu katılım takım saygınlığını yükselterek takımın başarı düzeyini yükseltir.

Hedeflere ulaşma sürecinin izlenmesi/gözlemlenmesi: Takım hedeflerine yönelmesi dikkatle takip edilmelidir. Takımın hedefleri ile ilgili oranların yayınlanması ya da kolaylıkla takip edebilecekleri soyunma odalarına asılması önemli bir noktadır. Bu izleme durumu sadece güdüleyici bir etki değil takımın amaçlarını zihinde tutmayı da sağlar.

Hedeflere ulaşmak amacıyla takım üyelerini ödüllendirme: Takımın hedeflerine dair ilerleyişi ödüllendirilmelidir. Özellikle üst kademedeki takımlarda gerçekleştirilen ödül verme uygulamasının çeşitli yönleri ile takım hedef sistemine yönelik uygulanması takımın hedefe kitlenmesine imkân sunacaktır.

Hedeflere ulaşmak için takım etkinliğini gerçekleştirmek: Takım hedefleri kapsamında takım faaliyetlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Takım faaliyeti artış gösterdiğinde takımın karşısındaki engellerin ya da hedefleri başarıma becerisine dair algı düzeyi artar. Bu durum takımın başarısı adına önemlidir (Widmeyer ve Ducharme, 1997: 106-109).

2.4.1.1. Sportif Hedefler

Sporda üç çeşit hedef bulunmaktadır. Cox (2007) sporda psikolojisi alanındaki üç temel hedefi aşağıdaki gibi sıralamıştır;

Sonuç Hedefleri: Spor karşılaşmasının sonucuna dair hedeflerdir ve çoğu zaman bireyler arası kıyaslama barındırır. Söz gelimi, bir basketbol karşılaşmasında galip gelme ya da turnuvayı birinci tamamlama hedefi sonuç hedeflerine örnek verilebilir.

Performans Hedefleri: Sporcunun diğer yarışmacılardan ayrı olarak belli bir performansı tutturmasını ya da bir performansın ürününe odaklanmasını ifade eder. Örneğin, bir basketbolcunun karşılaşmada serbest atış oranının %70 olmasını tenisçinin 5 ace atmayı hedef belirlemesi gibi.

Süreç Hedefleri: Performans esnasında gereken özel hareketlere odaklanır. Basketbolcunun şut atışının ardından bileğin düşmesi, voleybol oyuncusunun blok yapmak için topa değil smaçöre odaklanması örnek verilebilir (Akt. Durdubaş, 2013: 38).

2.5. Görev ve Ego Yönelimleri

Görev yönelimli bir sporcunun amacı yerine getirmekte olduğu sorumluluğu başarılı ve olması gerektiği şekilde gerçekleştirmek iken, ego yönelimli bir sporcunun amacı daha az emek ile rakibini mağlup etmektir. Bir önceki karşılaşmada takımına 15 sayı kazandıran ve bu maçta sayıyı 20'ye çıkarmayı amaçlayan bir voleybolcu görev yönelimli bir sporcuya örnek verilebilir. Buna rağmen, rakip takımda kendisi ile aynı pozisyonda oynayan oyuncudan bir sayı fazla yapmayı amaçlayan bir basketbolcu ise ego yönelimli sporcuya örnek gösterilir. Görev yönelimi çoğu zaman oldukça fazla çaba sarf etme, güç sorumluluklar tercih etme ve büyük ısrar gösterme gibi istenilen ya da uygun hale getirilebilen başarıma davranışları ile ilgilidir. Diğer yandan ego yönelimi ise daha az çaba sarf etme ve mücadele eksikliği sergileme, özellikle olumsuz sonuçlar karşısında düşük algılanan yeterlik şeklinde arzu edilmeyen durumlarla neticelenir (Sit ve Linder, 2005; Akt. Keleş, 2013: 21).

Duda ve White'a (1992) göre, görev yönelimli sporcular profesyonellik tekniklerini destekler ve gösterilen hedef için kişi referanslı ölçüt üzerine eğilirler. Görev yönelimi fazla olan sporcular, yetenek gelişimi ve egzersiz çalışmalarında yoğun tempoya inanırlar. Bilinçli şekilde kendi yaşlıları ile normatif kıyaslamalardan uzak dururlar. Bununla birlikte algı düzeylerini bireysel gelişimleri üzerine yerleştirirler. Güçlük ya da başarılı olamama durumlarında, içsel güdülenme eylemleri sergileme ve devam ettirmeye daha eğilim gösterirler. Bunun tersine ego yönelimli sporcular, başarıyı ifade etmek adına dışsal ölçütler üzerinde dururlar. Sosyal kıyaslamalar ve şansın ciddi bir başarı ölçütü olduğu inancına sahiptirler. Ego yönelimli sporculardaki kabiliyet aşırı antrenman ve gayretten çok daha önemlidir. Bu sporcular, güçlük ve başarılı olamama durumlarında, içsel güdülenme davranışları sergilememeye eğilimlidirler. Ego yönelimli sporcular, başarıyı yakalamak için centilmenlik dışındaki yararları kullanmaya eğilim göstermektedirler (Akt. Şengül ve Tazegül, 2017: 414).

2.6. Motivasyon Kavramı

Etimolojik olarak motivasyon kavramı, latince “movere” ve İngilizce’de “motive” kelimelerinden gelmektedir. İki sözcük de kelime anlamı olarak “eylemde bulunmak, hareket etmek” anlamlarına karşılık gelmektedir (Aydın, 2007: 195). Motivasyon bir ya da birden çok bireyi bir takım amaçlar doğrultusunda sürekli olarak eyleme geçiren gayretlerin tümüdür. Kavram olarak motivasyon dilimize “güdülenme” şeklinde geçmiş olup, “güdü” sözcüğü de eyleme geçiren güç olarak dilimizde anlam kazanmıştır. Güdülenme bireyi harekete geçiren ve hareketlerine yön veren bir güç olmakla birlikte, bireylerin endişe, istek ve arzularına da yön veren bir olgudur (Yapıcı ve Yapıcı, 2010: 210).

Motivasyonun temelinde insanların sahip oldukları güdüler bulunmakta olup, güdülerin altında yatan temel nedenler “eksiklik ve gereksinimler” şeklinde sıralanmaktadır (Topses, 2003: 256). Bu nedenle güdüler insanları harekete geçiren ve amaçlarına ulaşmak için teşvik eden unsurlardır (Erden ve Akman, 2011: 222).

Güdüler tam olarak tatmin edilseler dahi tamamen ortadan kalkmama, zamanla tekrar belirme eğilimi içindedirler. Buna “güdü döngüsü” adı verilmektedir. Güdü döngüsünde yer alan üç evre vardır. Bunlar; gereksinimlerin hissedilmesi, gereksinimleri karşılamaya ilişkin davranışlarda bulunulması ve gereksinimlerin karşılanmasıdır. Bu sürecin başında organizma bir takım konularda eksiklik duyar ve gereksinim giderme ihtiyacı gelişir. Bu gereksinimin giderilmesi adına organizma harekete geçer ve gereksinimin karşılanması adına bir takım eylemler gerçekleştirir. Bu gereksinim giderilirse organizmada rahatlama duygusu belirir. Ancak bu rahatlama süreci güdünün tam olarak ortadan kalkmasını ifade etmez. Zira söz konusu rahatlama organizmanın yeni bir gereksinimini karşılaması gerektiğinde ortada kalkmaktadır (Bacanlı, 2011: 263; Bacanlı, 2005: 204).

Güdülerin işleyişine ilişkin pek çok fikir yer almakla beraber, fikirlerin önemli bir kısmı güdülerin doğumla birlikte ortaya çıktığını iddia etmektedir. Bu bağlamda tüm güdüler olmasa da ciddi bir kısmının doğumla birlikte geldiğini ve kalıtsal faktörler içerdiğini söylemek mümkündür (Bacanlı, 2005: 204). Bazı güdüler fizyolojik ihtiyaç olarak kendini gösterirken bazıları ise sosyal içerikli olarak ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkış nedeni her ne olursa olsun güdülerin doyuma ulaşması bir takım olumsuz durumlara da neden olmaktadır. Ayrıca bazı zaruri güdüler

giderilmedikleri taktide olumsuz güdülerin doğmasına neden olmaktadır. Söz gelimi bireylerin tatmin edilmesi gereke cinsel dürtüleri yeterince doyuma ulaşmadığı taktirde kişide saldırganlık güdülerinin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. (Aydın, 2007: 195).

2.6.1. Motivasyon Türleri

Literatürde motivasyon türlerinin içsel ve dışsal motivasyon şeklinde iki grupta ele alındığı görülmektedir. Bir bireyin statü elde etme, aile ya da antrenörün teşviki gibi nedenlerle spora eğilim gösteriyorsa bu durum bireyin dışsal nedenlerle güdülendiğini ifade etmektedir (Kazak, 2004: 193). Dışsal güdülenmeyle faaliyetlere katılım gösteren bireylerin aslında olumsuz bir durumdan uzaklaşmak ya da olumlu şeyler sağlamak için etkinliklere katılım sağlamaktadırlar. Madalya ya da kupa kazanmak adına müsabakalara katılan sporcular dışsal güdülenmiş bireylere örnek teşkil edebilir (Ada, 2011: 14). Sporda başarıyı yakalamak için yalnızca içsel motivasyonun değil, beraberinde dışsal motivasyonunda ciddi bir payı olduğu ifade edilmektedir (Jarvis, 2006: 136).

Antrenman yapma alışkanlığı olan bireylerin içsel motivasyon seviyelerinin yüksek olması yapmış oldukları egzersizlerden memnun olmalarına ve doyuma ulaşmalarına destek olmaktadır. Dolayısıyla içsel motivasyon faktörü egzersizlere katılım düzeyinde ciddi bir psikolojik gereksinim olarak nitelendirilmektedir. İçsel motivasyon ile karşılaştırıldığında dışsal motivasyonda bireyin içinden gelen bir tetikleyici kuvvet yoktur. Bir başka deyişle, dışsal motivasyon faktörleri çoğu zaman dışsal bir koşula odaklı olarak kendini göstermektedir. Örneğin; yapılan çalışma neticesinde verilecek ödül bireyi antrenmana motive eden dışsal bir güdüleyicidir (Pelletier ve diğerleri, 1995: 36-37).

2.6.2. Sporda Motivasyon

Sporda motivasyon ve kim tarafından ve nasıl motive edileceği ciddi bir konudur. Özel spor güdülenmesi bakımından değerlendirildiğinde sporcuların motivasyonu güç değildir. Zira toplumda başarılı sporcular, liderlerin özendirmesi ve kitle iletişim kanalları ile özel spor güdülenmesi kolaylıkla sağlanabilmektedir. Ancak sporcu motivasyonunda genel motivasyonun gerçekleşmesi güç bir durumdur. Genel spor güdülenmesi genelde antrenörlerin görevidir. Genel spor

motivasyonunun sağlanabilmesi adına sporcuya dair pek çok sosyo-demografik ve çevresel faktörlerin iyi bilinmesi gerekmektedir. Bununla birlikte her sporcunun genel güdülenme seviyesi, niteliği ve tekniği farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla genel spor motivasyonunu sağlamayı hedefleyen antrenörlerin toplum, iletişim ve psikoloji gibi dallarda da bilgi sahibi olmaları son derece önemlidir (Doğan, 2005: 66).

Sporcuları gerek yarışmalara gerekse de antrenmanlara motive eden bazı gereksinimler bulunmaktadır. Söz konusu gereksinimler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Kendini tanıma/kendini gösterme güdüsü: Spor etkinliklerine katılım gösteren bireyler bir yandan eksik yanlarını giderme ve spor faaliyetleri ile pozitif özelliklerini etrafındakilere gösterme gereksinimi hissetmektedirler.

Kendini onaylama/anlatma güdüsü: Spor faaliyetleri oyun yönü ile kendini ifade etme, pozitif yanları ile onaylatma ve onaylama, başka bireylerle olumlu ilişkiler geliştirme gibi kazançlar sağlamaktadır.

Ün kazanma ve tanınma güdüsü: Her insanda tanınma ya da ünlü olma güdüsü mevcut olmakla birlikte, sporcuların bu motivasyonlarını gerçekleştirebilmeleri için sporda başarıyı yakalamaları gerekmektedir.

Toplumsal statü kazanma ve üstünlük sağlama güdüsü: Sporun faydalarına ilişkin olarak sporcuların özgüvenleri artmaktadır. Böylelikle kendi branşlarında başarıyı yakalayan sporcular toplumsal açıdan yüksek bir konuma erişmekte ve üstünlük sağlama motivasyonlarını tatmin etmektedirler.

Macera ve heyecan yaşama güdüsü: Spor faaliyetlerine katılım ile sporcular gündelik hayatlarında gerilimden uzaklaşma, adrenalin ve macera yaşama dürtülerini tatmin etmektedirler.

Zihinsel becerileri geliştirme güdüsü: Spor faaliyetlerine katılım sayesinde bireylerin zihinsel yetenekleri ortaya çıkmakta, özellikle ansızın ve beklenmeyen durumlara karşı algılama, hızlı ve etkin karar verme yetenekleri gelişmektedir (Doğan, 2005: 62).

Günlük hayatta olduğu üzere spor alanında da sporcuların mevcut bireysel farklılıklarına göre motivasyon seviyeleri çeşitlilik göstermektedir. Söz gelimi; bazı

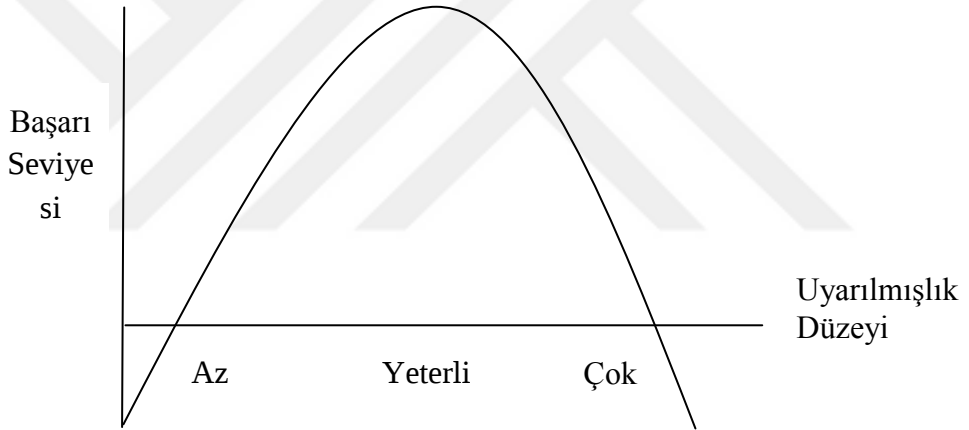
sporcular kendilerini her an olumsuz şekilde eleştirmelerine ve antrenörlerinceazarlanmalarına karşın spora katılımı sürdürebilmektedirler. Yine aynı şekilde bazı sporcular devamlı müsabakadan mağlup ayrılırlar da sporu bırakma eğilimine girmemektedirler. Bu bağlamda sporcuların mevcut bireysel niteliklerinin motivasyon üzerinde ciddi bir belirleyici olduğu belirtilebilir. Buna rağmen yapılan çalışmalarda sporcuların motivasyonları üzerinde yalnızca bireysel niteliklerin değil, bununla birlikte çevresel etmenlerin de etkili olduğu belirtilmiştir (Altıntaş, 2015: 22).

Sporcularda motivasyona etkide bulunan faktörler bağlamında bir takım demografik niteliklerin ve ilgi duyulan spor branşının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Yapılan pek çok araştırmada spor faaliyetlerine katılım sağlayan motivasyonel faktörlerin ele alınması hedeflenmiştir. Çalışmalarda uzun yıllar spor faaliyetlerinde bulunan bireylerin spora eğilim göstermelerinde başarmak, keşfetmek, uyarıcı yaşamak ve içe atım alt boyutlarının etkileri belirlenmiş, yaş kriterinin de spor eğilim göstermede dikkat çekici bir unsur olduğu belirlenmiştir. Buna göre, küçük yaş aralıklarında bulunan bireylerin büyük yaş gruplarındaki bireylere oranla endişe ve utanç duyguları ile spora eğilim oranlarının düşük olduğu, neden spor faaliyetlerine katılım gösterdikleri noktasında da bilinçsiz oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte bireysel spor dallarına eğilim gösteren bireylerle karşılaştırıldığında takım sporları ile uğraşanların eğlence ve diğer uyarıcı duyuları yaşamak için spora eğilim gösterdikleri neticesine varılmıştır (Ersöz ve diğerleri, 2012: 24).

Motivasyon konusunda ciddi bir rolü olan hususlardan biri de “genel uyarılmışlık” halidir. Zira organizmanın göstereceği hareketler algılanan uyarılmışlık seviyesine göre şekil almaktadır (Aydın, 2004: 150). Buna göre, yeteri kadar motivasyon seviyesine sahip olan sporcular karşılaşma hazırlıkları yeterli ve duygusal açıdan müsabaka kazanmaya hazır sporculardır. Yeterli düzeyde motivasyon sağlanamadığında sporcunun genel ve özel motivasyonu da düşük olur. Sporcular yeteri kadar egzersiz yapmadıklarında motivasyon konusunda yetersiz olmaları olası bir durumdur. Yeterli olmayan güdülenme oranına sahip sporcular ruhsal ve sosyal bakımdan karşılaşma kazanmaya hazır hissetmemekle birlikte yarışmanın sonucunu da dikkate almamaktadırlar. Yetersiz motivasyon neticesinde sporcularda start tembelliği ortaya çıkmaktadır. Yüksek düzeyde güdülenme de ise

sporcu karşılaşmaya psikolojik anlamda çok iyi düzeyde hazır, hırslı ve tamamen kazanmaya kilitlenmiş bir kişilik yapısına girmiştir. Bu durum sporcularda aşırı motivasyona bağlı olarak start telaşının yaşanmasına yol açmaktadır (Doğan, 2005: 63-64).

Yukarıda ifade edilen bilgilerden de çıkarılacağı üzere yeterli uyarılmışlık seviyesine sahip olan sporcular yeterli ve arzu edile seviyede bir performans göstermektedirler. Zira yeterli uyarılmışlık seviyesine sahip olan sporcularda kaslara daha çok şeker ve oksijen aktarımı yapılabilmektedir. Bu durum otonom sinir sistemince otomatik olarak oluşmaktadır. Sporcularda uyarılmışlık seviyesi ile karşılaşmadaki başarı oranı arasındaki ilişki Şekil 1’de sunulmuştur (Doğan, 2005: 68).

Şekil 2.1. Sportif Başarı ile Uyarılmışlık Düzeyi Arasındaki İlişki

2.6.3. Sporda Motivasyon Kuramları

Bu bölümde sporda motivasyon kuramları arasında yer alan başarı hedefi kuramı ile hür irade kuramına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.6.3.1. Başarı Hedefi Kuramı

Kavramsal açıdan ele alındığı zaman başarı hedefi kuramı belirli bir konuya ilişkin başarı beklentisi düzeyini içermektedir (Topses, 2003: 256). Başarı motivasyonu teorisinde sporcuların sahip oldukları içsel güdülenme düzeyi başarı adına ilgi çekici bir unsurdur. Bununla birlikte başarı güdülenmesinde başarısızlıktan

kaçınma anlayışı da dikkati çekmektedir. Bu nedenle, sporcu kişi spor esnasında ve yarışmada başarılı olabilmek için güdüleyici nedenleri arttırmaktadır. Bir başka söylemle, başarısız olma içgüdüğü kişinin başarıma içgüdüğünün artmasına katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla McClelland ve Atkinson'un savunduğu bu kuramda başarı motivasyonunun şekillenmesi iki parametreye odaklanmaktadır. Bu bağlamda; "Başarı motivasyonu = başarıma arzusu - başarısızlık kaygısı" şeklinde açıklanmaktadır (Jarvis, 2006:141).

David McClelland ve John Atkinson başarı motivasyonu konusunda araştırmalar yapıp, konuya ciddiyetle yaklaşım sergileyen ilk bilim insanlarıdır. Başarı motivasyonu yaklaşımı, bireyin başarıyı yakalayabilmesini ödül kazanmasına yeğ tutmaktadır. Başarı motivasyonu hakkında iki yaklaşım yer almaktadır. Psikologların bazıları başarı motivasyonunu kişilerin bilinçsiz, az sahip olunan ve sabit bir olgu olduğu üstünde durmaktadırlar. Yüksek başarı motivasyonunun temelindeyse genellikle bireyin aile ve yaşadığı kültürel yapıdan etkilendiği düşünülmektedir. Başardıkları işlerde çevrenin yadsınamaz katkısının olduğunun bilincine varan ve bununla birlikte iyi bir performansı nasıl değerlendireceği aşıl原因 çocukların, diğer çocukların üstünde olma isteği ile yetişmeleri ve büyümeleri kaçınılmaz bir durumdur (Yapıcı ve Yapıcı, 2010:218).

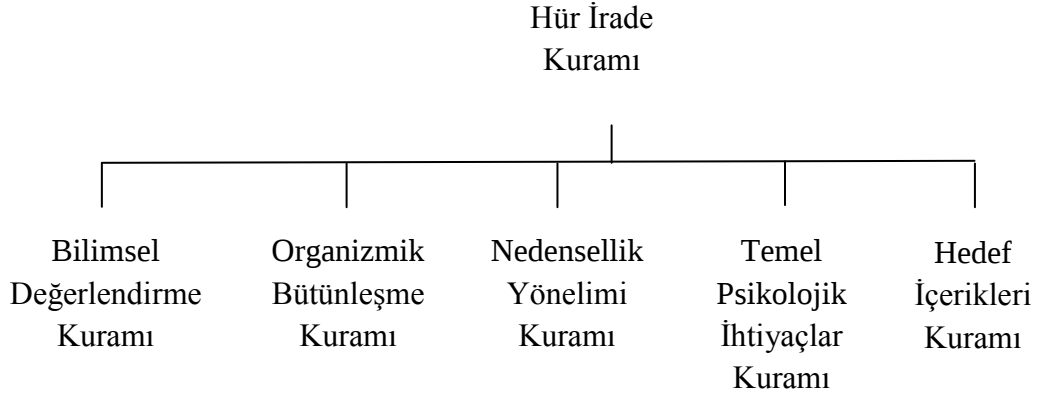
Başarı motivasyonunu etkileyen birden çok faktör vardır. Fakat başarı güdülenmesinin altyapısını saptamaya yönelik pek çok akademik çalışmanın sonuca ulaşamadığı belirtilmektedir. Çünkü başarı güdüsünü birden çok unsur etkilemektedir. Başarma güdülenmesini etkileyen özellikler bağlamında her şeyden önce bağımsızlık içgüdüğünün büyük bir paya sahip olduğu bilinmektedir. Öte yandan, yapılan araştırmalarda başarı güdülenmesi üzerinde kültürel etkilerin ciddi bir rolü olduğu yadsınamaz. Bireysel çeşitlilik ve rekabetin öne çıktığı toplumlarda kişiler, başarıma zorunluluğunu çok daha fazla hissetmektedirler. Örneğin; Amerikan kültürü kişilerin koşul gözetmeksizin kazanmaları esasına dayandırılmıştır. Bundan dolayı böyle bir kültürde var olma mücadelesi vermek için başarı en önemli şartlardandır. Başarısızlıksa yok olmayı ve soyutlanmayı beraberinde getirmektedir. Doğu kültürleriye toplumsal kurallara uyum sağlanması toplumun önemsedii konulardandır. Bu nedenle bireyler kendi menfaatlerinden çok toplumun dirlik ve düzenini önemsemektedirler. Bunun sonucunda da toplum içerisinde bireyselleşmeye

izin verilmediği gibi bireyselleşme de bastırılmaktadır. Bu bağlamda doğu toplumlarındaki birey, batı toplumlarıyla karşılaştırıldığında kişisel başarıdan çok, sosyal onay ve kabul gibi kavramların önemsendiğini görölmektedir (Arı, 2008:301).

Sporcu bireylerde başarı güdülenmesi başarı gereksiniminden doğmakla beraber (Selçuk, 2008:226), cinsiyet faktörüne göre ciddi değişkenlikle sergilemekte olup, literatürde yer alan çalışma bilgileri de bu görüşü doğrulamaktadır. Abrahamsen ve diğerleri (2008:449) tarafından yapılan araştırmada milli takım seviyesinde profesyonel sporcularda başarı güdülenmesinin cinsiyet etkenine bağlı olarak karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada erkek ve kadın sporcuların başarı motivasyonları ve güdülenme algılama seviyelerinin benzer oranda olduğu tespit edilmiş, buna karşın erkek sporcularla kıyaslandığında kadın sporcularının performans kaygılarının, somatik kaygı düzeylerinin ve dikkat bozukluklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.6.3.2. Hür İrade Kuramı

Bireylerin güdülenme oranlarına göre ortaya koydukları davranışları ele almaya çalışan hür irade yaklaşımı (Hagger ve Chatzisarantis, 2008: 79; Deci ve Ryan, 2000: 227), bireylerin kendi tercihlerin olan egzersiz etkinliklerine katılım göstermeleri ve katılım sağladıkları egzersiz etkinliklerinden hoşnut olmalarını ifade etmektedir. Bu yaklaşıma göre bireylerin doyuma ulaşmayı bekleyen bir takım ihtiyaçları olmakla beraber, bireylerin etkinliklere katılım sağlamalarının altında söz konusu ihtiyaçları tatmin etme amaçları yatmaktadır (Vallerand, 2007: 60). Hür irade kuramı 5 küçük yaklaşımdan oluşmakta olur, hür irade kuramını meydana getiren mini kuramlar Şekil 2.2’de sunulmuştur (Ada, 2011: 36).

Şekil 2.2. Hür İrade Kuramını İle İlişkili Diğer Kuramlar

Hür irade yaklaşımını meydana getiren mini kurumlardan bilişsel değerlendirme kuramı toplumsal faktörlerin içsel motivasyon üzerindeki yansımalarına dikkat çekmektedir. Organizmik içselleştirme kuramı, içselleştirme konseptinin özellikle dışsal motivasyonun gelişimini ön plana çıkartmaktadır. Nedensellik yönelimleri kuramı, bireylerin mevcut hür iradelerine katkı sağlayacak şekilde özgür irade eylemlerine ve çevreye eğilimleri noktasındaki kişisel ayrımları ön plana çıkarmaktadır. Temel gereksinimler kuramı ise ana gereksinimleri değerlendirerek bu kavramın psikolojik iyi olma ve psikolojik sağlık konusundaki etkilerini ele almaktadır. Bu kuramların birleşmesi ile hür irade teorisi ortaya çıkmaktadır (Erdem, 2008: 21-22).

Hür irade yaklaşımında motivasyon bireyin kendi iradesine odaklı olarak eylemde bulunabilmesi ile yakından bağlantılıdır (Erdem, 2008: 21). Bunun yanı sıra hür irade kuramında bireyler gereksinimlerini karşılarken eğilim gösterdikleri davranışları düzenleyen bir yakım bilişsel süreçler yer almaktadır. Bir başka deyişle hür irade yaklaşımında sunulan her hareketin temelinde yer alan farklı bir bilişse form vardır. Bu bilişsel formlar dışsal ve içsel düzenleme şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Dışsal düzenleme kapsamında bireyin ortaya koyacağı eylemler dışsal bir koşula ya da ihtiyaca odaklı olarak meydana gelmektedir. İçsel düzenleme de ise bireyin göstermiş olduğu davranış herhangi bir dışsal faktöre bağlı olmaksızın ortaya çıkmaktadır (Ingledew ve diğerleri, 2004: 1923). Buna karşın hür irade yaklaşımında bir takım dış unsurların içsel güdülenmeyi bazı yönlerden etkilediği ifade edilmektedir. Bu dış unsurların başında antrenör davranışları yer almaktadır. Yapılan

bir çalışmada antrenör faaliyetlerinin sporcuların içsel güdülenme seviyelerine etki eden bir husus olduğu belirlenmiştir (Hollembeak ve Amorose, 2005: 20).

Hür irade yaklaşımına göre antrenmana ilişkin motivasyon seviyesi düşük olan bireylerde motivasyon düşmesi grlmektedir. Motivasyon kaybı görülen bireylerde yapmış oldukları etkinliklerde kendilerini yeteneksiz hissetme ve beklentilerini kontrol altına alamama durumu gözlenmektedir. Bununla birlikte bireyin içsel ve dışsal güdülenme seviyesinin düşük olması antrenmanlara amaçsız olarak eğilmelerine ortam oluşturmaktadır (Vallerand, 2007: 61). Bu durum, spor ve serbest zaman faaliyetlerine katılım konusunda da geçerlidir. Standage ve diğerleri (2003: 97) tarafından yapılan araştırmada hür irade yaklaşımına göre güdülenme seviyesinin serbest zaman faaliyetlerine katılımda ciddi bir belirleyici unsur olduğu neticisine varılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın veri toplama araçlarına ve elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde kullanılan yöntemlere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada gerek eğitim gerekse de spor bilimleri alanlarında yaygın olarak kullanılan görgül (gözleme dayalı) araştırma modellerinden “Tarama Modeli” kullanılmıştır. Görgül araştırmalar araştırmacıların cevaplarını bulmak istedikleri soruları yanıtlamak, yanıt bulmak istenen soruların doğru olup olmadığını test etmek istedikleri durumlarda hipotezler geliştirilerek, ölçek ya da anketler kullanarak gerçekleştirdikleri araştırmalardan meydana gelmektedir. Görgül araştırmalarda araştırmacılar hipotezlerini (denencelerini) test etmek amacıyla elde edilen verileri istatistiksel analize dâhil etmektedir. Görgül araştırmalar içerisinde yer alan tarama tipi araştırmalar büyük örneklem gruplarının araştırmaya konu olan özelliklerinin (yaş, cinsiyet, medeni durum, vb.) belirlenmesinde kullanılan betimsel araştırma yöntemi olarak bilinmektedir (Can, 2014: 8). Yapılan bu çalışmada da sporcuların sporda başarı motivasyonları bazı demografik değişkenlere göre incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 8 yaş ve üzerinde bulunan, bunun yanında düzenli olarak spor yapma alışkanlığı olan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubu ise Ağrı, Ankara, Antalya, Konya, Trabzon, Afyon, Erzurum, Malatya, Batman, Ordu, Burdur ve Adana illerinde yaşayan, düzenli olarak spor yapma alışkanlığı bulunan, yaş aralığı 10 ve altı ile 19 yaş ve üzerinde bulunan 150 erkek ve 103 kadın olmak üzere toplam 253 bireyden meydana gelmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama sürecinde 3 bölümden meydana gelen anketten yararlanılmıştır. Veri toplama anketinin ilk bölümünde araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan kişisel bilgi formu yer almaktadır. Kişisel bilgi formunda toplam 5 soru yer almakta olup, bu bölümde yer alan sorular

ile katılımcıların yaş, cinsiyet, kaç yıldır spor yaptıkları, eğitim düzeyleri ve ailelerinin eğitim durumlarına ilişkin bulgulara ulaşılması amaçlanmıştır.

Veri toplama anketinin ikinci bölümünde araştırmaya katılan bireylerin sporda güdülenme durumlarını ölçmeyi amaçlayan “Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği (SGEYÖ)” yer almaktadır. Ölçekte toplam 13 madde yer almakta olup, ölçekten yer alan maddelerin 6’sı ego yönelimini, 7’si ise görev yönelimini belirlemede kullanılmaktadır (Duda ve diğerleri, 1995; Duda, 1989). Ölçek geliştirme sürecinde iç tutarlık katsayılarının ego yönelimi için 0.81 iken, görev yönelimi için 0.79 düzeyinde olduğu rapor edilmiştir (Duda ve Whitehead, 1998). Duda (1992) tarafından yapılan araştırmada ölçeğin test güvenirliğinin ego yönelimi için 0.75 olduğu, görev yönelimi için ise 0.68 olduğu tespit edilmiştir. Toros (2001) tarafından ölçeğin Türk sporculara uyarlanma sürecinde ego ve görev yöneliminin toplam varyansın %58’ini açıkladığı tespit edilmiş, ölçek iç tutarlık katsayılarının ego yönelimi için 0.85 bulunduğu, görev yönelimi için ise 0.87 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin 4 haftalık test tekrarından sonra iç tutarlık katsayılarının görev yönelimi için 0.65 ve ego yönelimi için 0.72 olduğu bulgularına ulaşılmıştır (Akt. Altıntaş, 2015: 53-54).

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği’nde yer alan 2 alt boyut aşağıdaki gibi açıklanmaktadır (Murcia ve diğerleri, 2007):

Görev Yönelimi: Bireysel gelişim ve harcanın çaba sonucunda bireyin kendisini başarılı olarak görmesini ifade etmektedir.

Ego Yönelimi: Başarının bireysel becerilerin öncelikli olarak diğerleri ile kıyaslanması ve sosyal karşılaştırma yapılarak tanımlanmasını ifade etmektedir (Akt. Altıntaş, 2015: 54).

Veri toplama anketinin üçüncü ve son bölümünde araştırmaya katılan bireylerin spora özgü başarı motivasyonlarını belirlemek amacıyla kullanılan “Willis Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği (SÖBMÖ)” yer almaktadır. Ölçek, 1982 yılında Willis tarafından geliştirilmiş olup, iki alt boyuttan meydana gelmektedir. Bunlar; Güç gösterme güdüsü alt boyutu ile başarıya ilişkin güdü alt boyutlarıdır. Başarıya ilişkin güdüler; başarıya yaklaşma güdüsü ve başarısızlıktan kaçınma güdülerinden meydana gelmektedir. Başarıya yaklaşma güdüsü temel olarak

Atkinson'un başarılı olma güdüsü yaklaşımı ile aynı anlama gelmekte olup, literatürde genellikle başarılı olma güdüsü şeklinde ifade edilmektedir (Dirmen, 2014: 33). Willis Spora Özgü Başarı Motivasyonu Ölçeği alt boyutları ve madde numaraları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Dirmen, 2014: 90-91);

Güç Gösterme Güdüsü Alt Boyutu: 1, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 21, 29, 30 ve 35. maddeler.

Başarıya Yaklaşma Güdüsü Alt Boyutu: 4, 6, 8, 12, 16, 18, 19, 20, 23, 24, 26, 31, 32, 33, 36, 38 ve 39. maddeler.

Başarısızlıktan Kaçma Alt Boyutu: 2, 14, 15, 17, 22, 25, 27, 28, 34, 37 ve 40. maddeler.

Güç Gösterme Güdüsü: İnsanların diğer şahıslar üzerinde prestij sahibi olma, etki yaratma ya da diğerleri ile kıyaslandığı zaman onlardan daha güçlü olma şeklinde kendisini göstermektedir. Yüksek güç gösterme güdüsüne sahip olan bireylerin görev alma ve liderlik yapma eğilimleri genellikle yüksektir. Bunun yanında güç gösterme güdüsü yüksek olan bireyler girişken insanlar olarak değerlendirilmekte, arkadaşları da dâhil olmak üzere insanlarla ilişkilerde kontrolü elinde bulunduran bireyler olarak dikkate alınmaktadırlar. Ayrıca söz konusu yönleri güçlü olan bireylerin doyuma ulaşabilecekleri organizasyonlara katılma eğilimleri ile profesyonel alanlara yönelme eğilimleri de yüksektir (Aktop, 2002; Akt. Dirmen, 2014: 33).

Başarıya Yaklaşma Güdüsü: Bu alt boyutkişinin rekabetin olduğu ortamlardan olumlu etkiler bekleme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır. Başarıya yaklaşma güdüsünün, sporcunun müsabaka psikolojisine yaklaşmasındaki içsel motivasyonu ifade ettiği belirtilmektedir. Bu yönüyle başarıya yaklaşma güdüsü kendine güven, yetkinlik veya güçlülük terimleri ile eş anlama gelmektedir. Başarıya yaklaşma güdüsü yüksek düzeyde olan bireylerin, düşük olan bireylere kıyasla başarı eldeebilecekleri ortamlara katılımı daha yüksektir (Aktop, 2002; Akt. Dirmen, 2014: 33).

Başarısızlıktan Kaçınma Güdüsü: Sporcunun müsabaka ortamlarına katılmasını belirleyen diğer bir faktör başarısızlıktan kaçınma güdüsüdür. Başarısızlıktan kaçınma güdüsübireyin kaygılı bir yaradılışı olması ile yakından

ilişkilidir. Kaygı düzeyi düşük olan bireyler ile kıyaslandığı zaman kaygı düzeyi yüksek olan bireyler genellikle müsabaka ortamından kaçınma eğilimindedirler(Cox, 1990; Akt. Dirmen, 2014: 34).

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi aşamasında ilk olarak tenisçilerin kişisel özelliklerini betimleyici istatistiklerden(Frekans, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) yararlanılarak araştırmaya katılan tenisçilerin profilleri ortaya çıkarılmıştır.

Ardından tenisçilerin hedef yönelimleri ve başarı motivasyon boyutlarının, kişisel değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için fark testlerine geçmeden önce ölçeklerin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi ve Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Tablo 3.1'deki test sonuçlarından anlaşılabacağı gibi bütün değişkenlerde sonuçlar anlamsız çıkmıştır. Yani bütün değişkenlerin normal dağılım gösterdikleri görülmüştür. Bu nedenle fark testlerine ilişkin bağımsız değişkenlerle; hedef yönelimleri ve başarı motivasyon boyutları parametrik testlerle sınanmıştır. İkili karşılaştırmalar için t Testi ve çoklu karşılaştırmalar için ANOVA Varyans Analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda analizi sonucu anlamlı farkın çıktığı durumlarda bu farkın hangi gruplar arasından kaynaklandığını belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tenisçilerin hedef yönelimleri ve başarı motivasyon boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için de Pearson Momentler Çarpım Korelasyon (r) katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki etki regresyon analizi ile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkilerini değerlendirirken, bulunan sonucun 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.70-0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk 2007). Araştırmada analizler için elde edilen sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler için SPSS 19.0 paket programı kullanılmıştır.

Tablo 3.1. Hedef Yönelimleri Ölçeği ve Başarı Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarına Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Hedef Yönelimleri Ölçeği						
Görev Yönelimli	,048	253	,056	,995	253	,051
Ego Yönelimli	,039	253	,071	,969	253	,100
Sporda Başarı Motivasyonu Ölçeği						
Güç gösterme güdüsü	,156	253	,150	,988	253	,141
Başarıya yaklaşma güdüsü	,050	253	,200	,987	253	,122
Başarısızlıktan kaçma güdüsü	,220	253	,200	,979	253	,101

* $p < ,05$

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Bağımsız Değişkenlere Ait Bulgular

4.1.1. Kişisel Özellikler ile İlgili Frekans ve Yüzde Tabloları

Araştırmaya katılan tenisçilerin; cinsiyet, yaş, spor yaşı ve eğitim düzeyi değişkenlerine ilişkin bulgular aşağıda Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Kişisel Özellikleri

Değişkenler	Frekans	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Cinsiyet				
Erkek	150	59,3	59,3	59,3
Kadın	103	40,7	40,7	100,0
Yaş Aralığı				
10 yaş ve altı	50	19,8	19,8	19,8
11-12 yaş	50	19,8	19,8	39,5
13-14 yaş	41	16,2	16,2	55,7
15-16 yaş	35	13,8	13,8	69,6
17-18 yaş	14	5,5	5,5	75,1
19 ve üzeri	63	24,9	24,9	100,0
Spor Yaşı				
1 yıl ve daha az	70	27,7	27,7	27,7
2-5 yıl	117	46,2	46,2	73,9
6-9 yıl	43	17,0	17,0	90,9
10 yıl ve üzeri	23	9,1	9,1	100,0
Eğitim Düzeyi				
İlkokul	41	16,2	16,2	16,2
Ortaokul	91	36,0	36,0	52,2
Lise	59	23,3	23,3	75,5
Üniversite	62	24,5	24,5	100,0
Toplam	253	100,0	100,0	

Cinsiyet, yaş, spor yaşı ve eğitim düzeyi verilerinden oluşan Tablo4.1'e göre araştırmaya katılan tenisçilerin%40,7'si kadın ve %59,3'ü erkek sporcudan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan tenisçilerin ağırlıklı olarak 19 ve üzeri yaş aralığında olduğu ve %46,2'lik oranla büyük bir çoğunluğun 2-5 yıldır (spor yaşı) tenis sporuyla uğraştığı anlaşılmaktadır. Araştırma örneklemine katılan tenisçilerin ağırlıklı olarak ortaokul eğitimi olan bireylerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

4.2. Ölçme Araçlarından Elde Edilen Verilere İlişkin Bulgular

4.2.1. Sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarına ilişkin bulgular

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması

Hedef Yönelimleri Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	T	p
Görev Yönelimli	Erkek	150	3,85	0,96	-0,275	0,783
	Kadın	103	3,88	0,99		
Ego Yönelimli	Erkek	150	3,45	0,97	0,391	0,696
	Kadın	103	3,40	0,98		

*p<,05

Tablo 4.2'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan t-testi sonucunda; tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarından görev yönelimli ($t=-0,275$; $p>,05$) ve ego yönelimli ($t=0,391$; $p>,05$) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması.

Hedef Yönelimleri Boyutları	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Görev Yönelimli	1 10 yaş ve altı	50	4,17	1,00	2,295	0,046*	1>4
	2 11-12 yaş	50	3,97	0,83			
	3 13-14 yaş	41	3,74	1,02			
	4 15-16 yaş	35	3,51	1,06			
	5 17-18 yaş	14	3,72	1,00			
	6 19 ve üzeri	63	3,84	0,90			
Ego Yönelimli	1 10 yaş ve altı	50	3,81	0,97	3,637	0,003*	1>3
	2 11-12 yaş	50	3,55	0,90			
	3 13-14 yaş	41	3,02	0,88			
	4 15-16 yaş	35	3,21	0,87			
	5 17-18 yaş	14	3,38	1,10			
	6 19 ve üzeri	63	3,43	0,99			

*p<,05

Tablo 4.3’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarının yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarından görev yönelimli ($F=2,295$; $p<,05$) ve ego yönelimli ($F=3,637$; $p<,05$) boyutlarında yaş grupları değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene’s testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Görev yönelimli ($L_F=1,363$; $p>,05$) ve ego yönelimli ($L_F=0,526$; $p>,05$) boyutlarında varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 4.3 incelendiğinde hedef yönelimleri alt boyutundan görev yönelimli boyutunda 10 yaş ve altı yaşa sahip olan tenisçilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=4,17$; $SS=1,00$); 15-16 yaş aralığına sahip olan ($\bar{X}=3,51$; $SS=1,06$) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur. Hedef yönelimleri alt boyutundan ego yönelimli boyutunda ise

10 yaş ve altı yaşa sahip olan tenisçilerin puan ortalamaları ($\bar{X}$ =3,81; SS=0,97); 13-14 yaş aralığına sahip olan ($\bar{X}$ =3,02; SS=0,88) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Spor Yaşına Göre Karşılaştırılması.

Hedef Yönelimleri Boyutları	Spor Yaşı	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Görev Yönelimli	1 yıl ve daha az	70	3,87	0,96	,666	0,574
	2-5 yıl	117	3,86	0,99		
	6-9 yıl	43	3,74	0,95		
	10 yıl ve üzeri	23	4,09	0,95		
Ego Yönelimli	1 yıl ve daha az	70	3,51	0,97	1,299	0,275
	2-5 yıl	117	3,39	1,00		
	6-9 yıl	43	3,25	0,86		
	10 yıl ve üzeri	23	3,70	0,98		

Tablo 4.4’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarının spor yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonucunda; tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarından görev yönelimli (F=0,666; p>,05) ve ego yönelimli (F=1,299; p>,05) boyutlarında spor yaşında değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimlerinin Eğitimlerine Göre Karşılaştırılması.

Hedef Yönelimleri Boyutları		Eğitim	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Görev Yönelimli	1	İlkokul	41	4,24	0,91	4,423	0,005*	1>3
	2	Ortaokul	91	3,86	0,96			
	3	Lise	59	3,54	1,05			
	4	Üniversite	62	3,92	0,85			
Ego Yönelimli	1	İlkokul	41	3,85	0,96	5,142	0,002*	1>2
	2	Ortaokul	91	3,38	0,93			
	3	Lise	59	3,11	0,98			1>3
	4	Üniversite	62	3,53	0,92			

*p<,05

Tablo 4.5’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarının eğitimdüzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testisonucunda; tenisçilerin hedef yönelimleri alt boyutlarından görev yönelimli (F=4,423; p<,05) ve ego yönelimli (F=5,142; p<,05) boyutlarında eğitimdüzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene’s testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Görev yönelimli ($L_F=2,220$; p>,05) ve ego yönelimli ($L_F=0,632$; p>,05) boyutlarında varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 4.5 incelendiğinde hedef yönelimleri alt boyutundan görev yönelimli boyutunda ilkokul eğitim düzeyine sahip olan tenisçilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=4,24$; SS=0,91); lise eğitim düzeyine sahip olan ($\bar{X}=3,54$; SS=1,05) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur. Hedef yönelimleri alt boyutundan ego yönelimli boyutunda ise ilkokul eğitim düzeyine sahip olan tenisçilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3,85$; SS=0,96); ortaokul eğitimdüzeyine sahip olan ($\bar{X}=3,38$; SS=0,93) ve lise eğitimdüzeyine sahip olan ($\bar{X}=3,11$; SS=0,98)tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur.

4.2.2. Sporda başarı motivasyonu ölçeği alt boyutlarına ilişkin bulgular

Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Cinsiyetlere Göre Karşılaştırılması

Başarı Motivasyon Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	T	p
Güç gösterme güdüsü	Erkek	150	41,51	7,55	3,164	0,002*
	Kadın	103	38,30	8,45		
Başarıya yaklaşma güdüsü	Erkek	150	62,39	9,90	2,969	0,003*
	Kadın	103	58,37	11,46		
Başarısızlıktan kaçma güdüsü	Erkek	150	34,98	9,21	1,480	0,140
	Kadın	103	33,28	8,68		

*p<,05

Tablo4.6’da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan t-testi sonucunda; tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarından başarısızlıktan kaçma güdüsü (t=1,480; p>,05) boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; güç gösterme güdüsü (t=3,164; p<,05) ve başarıya yaklaşma güdüsü (t=2,969; p<,05) alt boyutlarında ise cinsiyet değişkenine göre erkek tenisçilerin lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir.

Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Başarı Motivasyon Boyutları	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Güç gösterme güdüsü	1 10 yaş ve altı	50	39,94	7,15	2,617	0,025*	2<6 3<6
	2 11-12 yaş	50	38,24	7,79			
	3 13-14 yaş	41	38,39	6,78			
	4 15-16 yaş	35	40,48	8,18			
	5 17-18 yaş	14	40,21	11,85			
	6 19 ve üzeri	63	43,00	8,20			
Başarıya yaklaşma güdüsü	1 10 yaş ve altı	50	62,46	9,45	1,827	0,108	-
	2 11-12 yaş	50	59,64	10,95			
	3 13-14 yaş	41	59,56	9,18			
	4 15-16 yaş	35	59,94	9,16			
	5 17-18 yaş	14	54,92	15,98			
	6 19 ve üzeri	63	62,82	11,47			
Başarısızlıktan kaçma güdüsü	1 10 yaş ve altı	50	31,52	8,82	1,620	0,155	-
	2 11-12 yaş	50	33,76	8,75			
	3 13-14 yaş	41	35,12	7,93			
	4 15-16 yaş	35	35,45	8,28			
	5 17-18 yaş	14	33,42	12,57			
	6 19 ve üzeri	63	35,92	9,32			

*p<,05

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarının yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testisonucunda; tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarından Başarıya yaklaşma güdüsü (F=1,827; p>,05) ve Başarısızlıktan kaçma güdüsü (F=1,620; p>,05) boyutlarında yaş grupları değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; güç gösterme güdüsü (t=2,617; p<,05) alt boyutunda ise yaş grupları değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene’s testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Güç gösterme güdüsü (L_F=1,559; p>,05) boyutunda

varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutta anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 4.7 incelendiğinde 19 yaş ve üzeri yaş grubunda olan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarından güç gösterme güdüsü alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}$ =43,00; SS=8,20); 11-12 yaş aralığına sahip olan ($\bar{X}$ =38,24; SS=7,79) ve 13-14 yaş aralığına sahip olan ($\bar{X}$ =38,39; SS=6,78) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Spor Yaşlarına Göre Karşılaştırılması

Başarı Motivasyon Boyutları		Spor Yaşı	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Güç gösterme güdüsü	1	1 yıl ve daha az	70	38,41	8,49	4,950	0,002*	1<4 2<4
	2	2-5 yıl	117	39,67	8,01			
	3	6-9 yıl	43	42,00	7,39			
	4	10 yıl ve üzeri	23	45,00	5,93			
Başarıya yaklaşma güdüsü	1	1 yıl ve daha az	70	58,42	11,92	3,539	0,015*	1<4
	2	2-5 yıl	117	60,28	10,06			
	3	6-9 yıl	43	63,41	9,99			
	4	10 yıl ve üzeri	23	65,30	9,66			
Başarısızlıktan kaçma güdüsü	1	1 yıl ve daha az	70	33,91	9,30	2,117	0,099	-
	2	2-5 yıl	117	33,20	8,82			
	3	6-9 yıl	43	36,44	8,94			
	4	10 yıl ve üzeri	23	36,95	8,65			

*p<,05

Tablo4.8’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarının spor yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testisonucunda; tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarındanbaşarısızlıktan kaçma güdüsü(F=2,117; p>,05)boyutundaspör yaşıdeğişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı;güç gösterme güdüsü (t=4,950; p<,05) ve başarıya yaklaşma güdüsü(F=3,539; p>,05) alt boyutlarında ise spor yaşıdeğişkenine göre anlamlı

düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek üzere çoklu karşılaştırma testine geçmeden önce Levene's testi ile varyansların homojen olup olmadığı sınanmıştır. Güç gösterme güdüsü ($L_F=2,202$; $p>,05$) ve başarıya yaklaşma güdüsü ($L_F=0,691$; $p>,05$) boyutlarında varyansların homojen olduğu tespit edilmiş ve bu boyutlarda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Tukey HSD testi kullanılmıştır.

Tablo 4.8 incelendiğinde 10 yıl ve üzeri spor yaşınasahip olan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarından güç gösterme güdüsü alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=45,00$; $SS=5,93$); 1 yıl ve daha az spor yaşaralığına sahip olan ($\bar{X}=38,41$; $SS=8,49$) ve 2-5 yıl spor yaşaralığına sahip olan ($\bar{X}=39,67$; $SS=8,01$) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur. Başarı motivasyonu alt boyutlarından başarıya yaklaşma güdüsü boyutunda ise 10 yıl ve üzeri spor yaşınasahip olan tenisçilerin puan ortalamaları ($\bar{X}=65,30$; $SS=9,66$); 1 yıl ve daha az spor yaşaralığına sahip olan ($\bar{X}=58,42$; $SS=11,92$) tenisçilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.9. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Başarı Motivasyon Düzeylerinin Eğitimlerine Göre Karşılaştırılması

Başarı Motivasyon Boyutları	Eğitim	N	$\bar{X}$	SS	F	p
Güç gösterme güdüsü	İlkokul	41	39,85	6,91	1,917	0,127
	Ortaokul	91	38,95	7,65		
	Lise	59	40,38	9,17		
	Üniversite	62	42,09	8,08		
Başarıya yaklaşma güdüsü	İlkokul	41	62,21	8,55	1,245	0,294
	Ortaokul	91	60,12	10,40		
	Lise	59	59,11	11,91		
	Üniversite	62	62,29	11,21		
Başarısızlıktan kaçma güdüsü	İlkokul	41	31,46	8,60	2,038	0,109
	Ortaokul	91	34,05	8,57		
	Lise	59	35,55	9,80		
	Üniversite	62	35,30	8,94		

Tablo4.9’da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarının eğitimdüzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testisonucunda; tenisçilerin başarı motivasyonu alt boyutlarındangüç gösterme güdüsü ($t=1,917$; $p>,05$),başarıya yaklaşma güdüsü($F=1,245$; $p>,05$) ve başarısızlıktan kaçma güdüsü($F=2,038$; $p>,05$)boyutlarındaeğitimdüzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

4.2.3. Hedef yönelimleri ölçeği alt boyutları ve sporda başarı motivasyonu ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiye ait bulgular

4.2.3.1. Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Korelasyon analizi incelenen iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılır (Büyüköztürk 2009). Ancak bu analizle hangi değişkenin neden hangi değişkenin sonuç olduğunu söylemek mümkün değildir. Korelasyon analizi sonucunda hesaplanana katsayı -1 ile +1 arasında değer alabilir. Katsayının işareti negatif ise iki değişken arasında ters yönlü bir ilişki söz konusudur. Bu durumda bir değişkenin değeri artarken diğerininki azalır. Katsayının işareti pozitif ise iki değişken arasında aynı yönlü bir ilişki vardır. Birinin değeri artarken diğerininki de artar. Genel olarakkorelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde ortaklaşılan aralıklar bulunmamasına rağmen, korelasyonu yorumlamada şu sınırlar sıklıkla kullanılmaktadır; 1,00-0,70 arasında olması, yüksek; 0,70-0,30 arasında olması, orta; 0,30-0,00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk 2009).

Tablo 4.10. Araştırmaya Katılan Tenisçilerin Hedef Yönelimleri Boyutları Ve Başarı Motivasyon Boyutları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi İçin Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı Sonuçları

		Sporda Başarı Motivasyonu Boyutları			
			Güç gösterme	Başarıya yaklaşma	Başarısızlıktan kaçma
Hedef Yönelimleri Boyutları	Görev	r	0.084	0.239**	0.022
	Yönelimli	p	0.183	0.000	0.734
	Ego	r	0.169**	0.304**	0.148*
	Yönelimli	p	0.007	0.000	0.019

* p<0.05 seviyesinde anlamlı; **p<0.01 seviyesinde anlamlı

Tablo 4.10'da tenisçilerin hedef yönelimleri boyutları ve başarı motivasyon boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda; hedef yönelimleri boyutlarından görev yönelimli boyutu ile başarı motivasyon boyutlarından başarıya yaklaşma güdüsü ($r=0.239$; $P<0.01$) boyutu arasında *düşük* düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu; hedef yönelimleri boyutlarından ego yönelimli boyutu ile başarı motivasyon boyutlarından güç gösterme güdüsü ($r=0.169$; $P<0.01$) ve başarısızlıktan kaçma güdüsü ($r=0.148$; $P<0.05$) boyutlarında *düşük* düzeyde pozitif yönlü, başarıya yaklaşma güdüsü ($r=0.304$; $P<0.01$) boyutunda *orta* düzeyde pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

4.2.3.2. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Regresyon analizi, aralarında ilişki olan iki ya da daha fazla değişkenden birinin bağımlı değişken, diğerlerinin bağımsız değişken olarak ayrımı ile aralarındaki ilişkinin bir matematiksel eşitlik ile açıklanması sürecini anlatır (Büyüköztürk 2009). Regresyon analizinde değişkenlere ilişkin mevcut veriler kullanılarak oluşturulan model yardımıyla bağımlı değişkenin gelecekte alabileceği değerler tahmin edilmeye çalışılır ve yapılan tahmin bir miktar hatayı da içerir. Regresyon analizi ele alınan bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ve yönünü belirlemeye yönelik bir analizdir (İslamoğlu ve Alnıaçık 2013).

Sporda başarı motivasyonu ölçeği alt ölçeklerinin sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarından etkilenme durumunu test etmek için yapılan regresyon modelleri ile ilgili bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 4.11. Güç Gösterme Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	p
Güç Gösterme Güdüsü	GörevYönelimli	-,028	-0,355	,723
	EgoYönelimli	,186	2,380	,018
R²	F	p	Durbin-Watson	
,029	3,741	,025	1,515	

Tablo4.11 incelendiğinde modele ilişkin $F=3,741$ ve $p<,05$ anlamlılık düzeyinde $p=,025$ olarak bulunan değerler sonucu kurulan regresyon modelinin bir bütün olarak anlamlı olduğunu ifade etmek mümkündür. R^2 değeri bağımlı değişkenin yüzde kaçlık kısmının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını ifade etmektedir. Durbin-Watson testi hata terimlerinin bağımsızlığı ön koşulunu kontrol etmek için kullanılan bir istatistiktir ve modelde otokorelasyon olup olmadığını gösterir. Durbin-Watson testinde 1,5-2,5 arasındaki değerler otokorelasyon olmadığını gösterir (Kalaycı 2009). Durbin-Watson değeri ise 1,515'tir.

F istatistiği modelin bir bütün olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılırken t istatistiği değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılmaktadır. Beta (β) bağımsız değişkenlerin önem sırasını göstermektedir. En yüksek β değerine sahip olan değişken görece olarak en önemli bağımsız değişkendir (Kalaycı 2009).

Güç gösterme güdüsünün sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarından etkilenme durumunu test etmek için yapılan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=3,741$; $p=0,025<0,05$). Buna göre $p<,05$ anlamlılık düzeyinde güç gösterme güdüsü ile ego yönelimli hedef yönelimi arasında pozitif yönlü ($\beta=,186$) ve anlamlı ($p=,018$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ego yönelimli düzeyi 1 birim arttığında güç gösterme 0,186 birim artmaktadır ($\beta=0,186$; $t=2,380$; $p=0,018<0,05$). Görev yönelimli hedef yönelimi, güç gösterme güdüsünü istatistiksel olarak etkilememektedir ($t=-0,355$; $p=0,723>0,05$). Ego yönelimli ve görev yönelimli değişkenleri birlikte, güç gösterme güdüsünü 0,025 oranında açıklamaktadır

($R^2=0,025$). Buna göre modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % 2,5 ($R^2 =,025$) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.12. Başarıya Yaklaşma Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	p
Başarıya Yaklaşma Güdüsü	GörevYönelimli	,061	0,828	,409
	EgoYönelimli	,227	3,067	,002
R^2	F	p	Durbin-Watson	
,071	9,530	,000	1,738	

Tablo4.12 incelendiğinde başarıya yaklaşma güdüsünün sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarından etkilenme durumunu test etmek için yapılan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=9,530$; $p=0,000<0,05$). Buna göre $p<.05$ anlamlılık düzeyinde başarıya yaklaşma güdüsü ile ego yönelimli hedef yönelimi arasında pozitif yönlü ($\beta=,227$) ve anlamlı ($p=,002$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ego yönelimli düzeyi 1 birim arttığında başarıya yaklaşma 0,227 birim artmaktadır ($\beta=0,227$; $t=3,067$; $p=0,002<0,05$). Görev yönelimli hedef yönelimi, güç gösterme güdüsünü istatistiksel olarak etkilememektedir ($t=0,828$; $p=0,409>0,05$). Ego yönelimli ve görev yönelimli değişkenleri birlikte, güç gösterme güdüsünü 0,071 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,071$). Buna göre modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % 7,1 ($R^2 =,071$) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.13. Başarısızlıktan Kaçma Güdüsünün Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeği Alt Boyutlarından Etkilenme Durumunu Test Etmek İçin Yapılan Regresyon Modeli

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	p
Başarısızlıktan Kaçma Güdüsü	GörevYönelimli	-,116	-1,547	,123
	EgoYönelimli	,246	3,271	,001
R²	F	p	Durbin-Watson	
,042	5,418	,005	1,658	

Tablo4.13 incelendiğinde başarısızlıktan kaçma güdüsünün sporda hedef yönelimleri ölçeği alt boyutlarından etkilenme durumunu test etmek için yapılan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=5,418$; $p=0,005<0,05$). Buna göre $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde başarısızlıktan kaçma güdüsü ile ego yönelimli hedef yönelimi arasında pozitif yönlü ($\beta=,246$) ve anlamlı ($p=,001$) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ego yönelimli düzeyi 1 birim arttığında başarıya yaklaşma 0,246 birim artmaktadır ($\beta=0,246$; $t=3,271$; $p=0,001<0,05$). Görev yönelimli hedef yönelimi, güç gösterme güdüsünü istatistiksel olarak etkilememektedir ($t=-1,547$; $p=0,123>0,05$). Ego yönelimli ve görev yönelimli değişkenleri birlikte, güç gösterme güdüsünü 0,042 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,042$). Buna göre modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama oranının % 4,2 ($R^2 =,042$) olduğu görülmüştür.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sporda başarıyı etkileyen unsurlar içerisinde motivasyonun önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Aydoğdu ve diğerleri, 2018: 655). Bu kapsamda yapılan bu çalışmada spor kulüplerinde lisanslı sporcu olarak tenis oynayan sporcuların hedef yönelimleri ile başarı motivasyonları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Cinsiyet, yaş, spor yaşı ve eğitim düzeyi verilerinden oluşan Tablo3.1'e göre araştırmaya katılan tenisçilerin %40,7'si kadın ve %59,3'ü erkek sporcudan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan tenisçilerin ağırlıklı olarak 19 ve üzeri yaş aralığında olduğu ve %46,2'lik oranla büyük bir çoğunluğun 2-5 yıldır (spor yaşı) tenis sporuyla uğraştığı anlaşılmaktadır. Araştırma örneklemine katılan tenisçilerin ağırlıklı olarak ortaokul eğitimi olan bireylerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

5.1. Sporda Hedef Yönelimleri Ölçeğine Ait Bulgulara Göre Tartışma:

Araştırmaya katılan tenisçilerde hedef yönelimi ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatür incelendiğinde, hedef yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını bulan bir çok çalışma mevcuttur (Özgün ve diğerleri, 2017: 88). Bunlardan, Duda ve Hom (1993), basketbol kampına katılan sporcuların ve ailelerinin hedef yönelimlerini incelemiş ve cinsiyet değişkenine göre hedef yönelimlerin farklılaşmadığını tespit etmiştir. Li ve ark. (1996)'da beden eğitimi okuyan öğrenciler ile ilgili yaptığı çalışmasında hedef yönelimi alt boyutlarından görev yöneliminin cinsiyet değişkene göre farklılaşmadığını, diğer alt boyut olan ego yönelimlerinde ise erkeklerin kızlardan anlamlı derecede farklı olduklarını belirlemiştir.

Literatürde yer alan bazı çalışmalarda ise sporcuların hedef yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir. Duda ve ark. (1995), tenis sporuyla ilgilenen bireylere yaptığı çalışmada cinsiyete göre farklılıklar olduğunu, görev yönelimlerinin kadınların erkeklerden anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yine benzer bir çalışmada Duda (1998)'de üniversite ve lisede bireysel ve takım sporcularına yaptığı çalışmaya göre hedef yönelimlerinde erkek ve kadın öğrenciler arasında anlamlı farklılar bulmuştur. Araştırmaya göre,

bayanların erkeklere göre görev yönelimli, erkeklerin ise bayanlara göre ego yönelimli olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Sinan (2015: 39) tarafından lise öğrenimi gören sporcularda hedef yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmada sporcuların içsel güdülenme, dışsal güdülenme, güdülenmeme ve ego yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği, görev yönelimlerinin ise cinsiyete göre farklılık gösterdiği tespit edilmiş, elde edilen bulgulara göre kadın sporcuların görev yönelimlerinin erkek sporculardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu rapor edilmiştir. Üngür (2009: 26) tarafından yapılan diğer bir çalışmada amatör ve profesyonel sporcularda spor yapma deneyiminin (spor yapma yaşı) hedef yönelimi üzerinde anlamlı bir belirleyici olmadığı, bu kapsamda sporcuların deneyimlerine göre hedef yönelimlerinin anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir.

Yaş grubu değişkenine göre ele alındığı zaman, araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimlerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, 10 yaş ve altı grupta bulunan tenisçilerin görev yönelimlerinin 15-16 yaş grubunda bulunan tenisçilerden anlamlı düzeyde daha düşük olduğu, buna karşılık 10 yaş ve altı grupta bulunan tenisçilerin ego yönelimlerinin 15-16 yaş grubunda bulunan tenisçilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuçlara göre, genç tenisçilerde yaş arttıkça ego yöneliminde azalma, görev yöneliminde ise artış meydana geldiği söylenebilir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde tenisçilerin yaş gruplarına göre tenis sporundan beklentilerinin ve tenis sporuna yönelme nedenlerinin farklılık göstermesinin yattığı düşünülebilir. Nitekim literatürde yer alan çalışma bulguları da yaş grubu değişkenine göre spora yönelme nedeni ev spordan beklentilerin farklılık gösterdiği görüşünü desteklemektedir (Allender ve diğerleri, 2006: 826). Bunun yanında yapılan çalışmalarda genç sporcularda yaş değişkeninin sporda başarı güdülenmesini anlamlı düzeyde etkilediği rapor edilmiştir (Sinan, 2015: 41).

Spor yapma yaşı değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimlerinin istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği, bu kapsamda spor yaşma yaşı 1 yıl ve daha az, 2-5 yıl, 6-9 yıl, 10 yıl ve üzeri olan tenisçilerin ego ve görev yönelimli olma düzeylerinin benzerlik gösterdiği tespit

edilmiştir. Sinan (2015: 41) tarafından ve yapılan bu araştırma bulguları ile benzerlik gösteren çalışmada lise öğrencilerinde spor yapma yaşı değişkenine göre sporcuların başarı yönelimlerin incelenmesi amaçlanmış, araştırmada sporcuların içsel ve dışsal güdülenme düzeylerinin spor yapma yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmada spor yapma yaşı büyük olan sporcuların içsel ve dışsal güdülenme düzeylerinin spor yapma yaşı düşük olan sporculardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada sporcuların güdülenmeme düzeyleri ile ego ve görev yönelimlerinin ise spor yapma yaşı değişkenine göre farklılaşmadığı rapor edilmiştir. Özgün ve diğerleri (2017: 89) tarafından yapılan araştırmada da sporcuların hedef yönelimlerinin spor yapma yaşı büyük olan sporcular lehine yüksek olduğu bulunmuştur.

Eğitim düzeyi değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin hedef yönelimlerinin anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ilkokul düzeyindeki tenisçilerin görev yönelimli olma düzeylerinin lise düzeyindeki tenisçilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ego yönelimi alt boyutunda ise ortaokul düzeyindeki tenisçiler ile kıyaslandığı zaman ilkokul düzeyindeki tenisçilerin ego yönelimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üngür (2009: 27) tarafından yapılan, amatör ve profesyonel futbolcular üzerinde yürütülen araştırmada ise futbolcuların görev ve ego yönelimlerinin eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

5.2. Sporda Başarı Motivasyonu Ölçeğine Ait Bulgulara Göre Tartışma:

Cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonlarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, başarıya yaklaşma ve güç gösterme güdüsü alt boyutlarında erkek tenisçilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde kadın ve erkek sporcuların fiziksel gereksinimlerinin yanında psikolojik gereksinimlerinin ve spora yönelme motivasyonlarının birbirinden farklı olmasının yattığı düşünülebilir. Nitekim literatürde yer alan araştırmalar da kadın ve erkek sporcuların farklı psikolojik gereksinimlere sahip oldukları, bu durumun da sporcuların güdülenme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığa yol açtığı görüşünü desteklemektedir (Ersöz, 2011: 193). Bunun yanında yapılan

araştırma bulguları kadın ve erkekleri spora yönelten motivasyonel unsurların anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Yıldırım, 2017a: 41; Yiğit, 2011: 3). Sporcularda başarı güdülenmesinin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermesinin diğer bir nedeni olarak kadın ve erkek sporcuların farklı kişilik yapısına sahip olmaları gösterilebilir. Nitekim literatürde yer alan çalışma bulguları sporcularda kişilik özelliklerinin görev ve ego yönelimi üzerinde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır (Şengül ve Tazegül, 2017: 416).

Engür (2002: 54-56) tarafından yapılan çalışmada elit sporcularda başarıya yaklaşma güdülerini etkileyen demografik değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda kadın sporcular ile kıyaslandığı zaman erkek sporcuların başarıya yaklaşma güdüsü ölçeğinden aldıkları puanın daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada ölçek alt boyutlarına ilişkin bulgular değerlendirildiği zaman, güç gösterme güdüsü alt boyutunda ölçek puanlarının erkek sporcular lehine, başarısızlıktan kaçınma alt boyutuna ilişkin puanların ise kadın sporcular lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da sporcuların güdülenme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir (Yıldırım, 2017b: 4). Camacho ve diğerleri (2008: 473) tarafından yapılan çalışmada 14-15 yaş grubunda bulunan sporcularda, Vallerand ve Bisonette (1992: 599) tarafından yapılan çalışmada lise öğrenimi gören sporcularda, Şirin ve diğerleri (2008: 98) tarafından yapılan çalışmada ise okullar arası spor müsabakalarına katılan lise öğrencilerinde sporda güdülenme özelliklerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği rapor edilmiştir. Ntoumanis (2005: 2) tarafından gerçekleştirilen diğer çalışmada öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik güdülenme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmanın sonunda erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik içsel güdülenme düzeylerinin kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu rapor edilmiştir.

Kilpatrick ve diğerleri (2003: 130) tarafından yapılan çalışmada farklı yaş, cinsiyet, etnik köken ve fiziksel aktivite düzeyine sahip bireylerde egzersizde başarı güdülenmesi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman, kadın katılımcıların görev yönelimli, erkek

katılımcıların ise ego yönelimli olarak egzersize güdülendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Keleş (2013: 51) tarafından yapılan diğer bir çalışmada kadın sporcular ile kıyaslandığı zaman erkek sporcuların görev ve ego yönelimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ashford ve diğerleri (1993: 249) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 16 ve üzeri yaş grubunda bulunan sporcuların sporda güdülenme düzeylerinin cinsiyetlerine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 336 sporcu katılmıştır. Araştırmada cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman sporcuların güdülenme düzeylerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuş, elde edilen bulgulara göre erkek sporcuların kadın sporculara göre sporda güdülenme düzeylerinin daha yüksek olduğu, gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Kilpatrick ve diğerleri (2005: 91) tarafından gerçekleştirilen çalışmada egzersiz güdülenmesinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırma kapsamında 101 erkek ve 132 kadın egzersiz katılımcısı araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiği zaman egzersiz katılımcılarının güdülenme düzeylerinin bazı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur. Söz konusu çalışmada erkek egzersiz katılımcıların egzersiz güdülenmesi alt boyutlarından (stres yönetimi, meydan okuma, hoşlanma, yarışma) elde ettikleri puan ortalamalarının kadın egzersiz katılımcılarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulguların aksine literatürde yer alan bazı çalışmalarda cinsiyet değişkenine göre sporcuların güdülenme düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği rapor edilmiştir. Ersöz (2011: 130) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yaş ortalaması 17-30 olan egzersiz katılımcılarında bazı demografik özelliklerin egzersiz güdülenmesi üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmada cinsiyet değişkenine göre ele alındığı zaman egzersiz katılımcıların güdülenme alt boyutlarına (dışsal düzenleme, içeatımla düzenleme, içsel düzenleme, güdülenmeme) ilişkin puan ortalamalarının anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Söz konusu araştırmada cinsiyet değişkenine göre güdülenme farklılıkları bulunmamasının temelinde katılımcıların aynı yaş gruplarında olmalarının, buna paralel olarak katılımcıları egzersize güdüleyen unsurların

benzerlik göstermesinin yattığı belirtilmiştir. Akman (2017: 1) tarafından yapılan diğer bir çalışmada oryantiring sporu yapan lise öğrencilerinin sporda güdülenme düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya ulusal düzeyde gerçekleştirilen oryantiring müsabakalarına dâhil olan 182 oryantiring sporcusu katılmıştır. Araştırmanın sonunda oryantiring sporcularının sporda güdülenme düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Aydoğdu ve diğerleri (2018:) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da sporcuların başarı güdülenmelerinin ve başarı güdülenmesi alt boyutlarına ilişkin puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yaş grubu değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin başarı motivasyonlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiş, elde edilen bulgulara göre, 11-12 yaş ile 13-14 yaş grubunda bulunan tenisçiler ile kıyaslandığı zaman 19 ve üzeri yaş grubunda bulunan tenisçilerin güç gösterme güdülerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yer alan ve farklı yaş gruplarında bulunan sporcular üzerinde gerçekleştirilen benzer çalışmalarda da sporcuların güdülenme düzeylerinin yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği rapor edilmiştir (Yiğit, 2011: 3). Ersöz ve diğerleri (2012: 21) tarafından gerçekleştirilen çalışmada bireysel sporlar ve takım sporları ile ilgilenen sporcuların güdülenme düzeylerinin yaş gruplarına göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya toplam 820 sporcu dâhil edilmiş, araştırmanın sonunda sporda güdülenme ölçeği alt boyutlarından olan bilmek ve başarmak, uyararı yaşamak, özdeşim ve dışsal düzenleme alt boyutlarından elde ettikleri puanların yaş gruplarına göre herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşılık sporcuların güdülenme alt boyutlarından olan içeatım ve güdülenmeme alt boyutlarına ilişkin puanlarının yaş gruplarına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre, güdülenmeme ve içeatım alt boyutlarında 27 ve üzeri yaş grubunda bulunan sporcuların 17-21 ve 22-26 yaş gruplarında bulunan sporculardan daha yüksek puanlara sahip oldukları rapor edilmiştir.

Engür (2002: 58-59) tarafından elit sporcular üzerinde yapılan benzer bir çalışmada sporcuların başarıya yaklaşma güdüsü ölçeğinden aldıkları toplam puanın yaş grubu değişkenine göre herhangi bir farklılık göstermediği, buna karşılık güç

gösterme güdüsü alt boyutuna ilişkin puan ortalamasının yaş grubu değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmada güç gösterme güdüsü puanlarının büyük yaş grubundaki sporcular lehine yüksek olduğu rapor edilmiştir. Aynı çalışmada sporcuların başarısızlıktan kaçınma güdülerinin yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulguların aksine literatürde yer alan bazı çalışmalarda sporda güdülenme düzeyi üzerinde yaş unsurunun önemli bir belirleyici olmadığı rapor edilmiştir. Akman (2017: 1) tarafından bu konuda yapılan araştırmada lise öğrenimi gören oryantiring sporcularının sporda güdülenme düzeylerinin bazı demografi değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda sporcuların güdülenme düzeylerinin yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Dirmen (2014: 42) tarafından yapılan araştırmada farklı liglerde oynayan futbolcularda yaş grubu değişkenine göre başarı güdülenmesinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda futbolcularda başarıya yaklaşma güdüsü, başarısızlıktan kaçınma güdüsü ve güç gösterme güdüsünün yaş grubu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Spor yapma yaşı değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin sporda başarı motivasyonlarının anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, spor yapma yaşı 10 yıl ve üzerinde bulunan tenisçilerin güç gösterme alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarının spor yapma yaşı 1 yıl ve daha az olan sporcular ile 2-5 yıl spor yapma yaşına sahip tenisçilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında spor yapma yaşı 10 yıl ve üzerinde bulunan tenisçilerin başarıya yaklaşma güdülerinin spor yapma yaşı 1 yıl ve daha az olan katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, tenisçilerde spor yapma yaşı arttıkça sporda başarı motivasyonunu oluşturan güç gösterme ve başarıya yaklaşma güdülerinin de arttığı söylenebilir. Engür (2002: 63-64) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada elit sporcuların güç gösterme güdülerinin spor yapma yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiş, söz konusu çalışmada güç gösterme güdüsünün spor yapma yaşı fazla olan sporcular lehine yüksek olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada sporcuların başarısızlıktan kaçınma güdülerinin spor yapma yaşı değişkenine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Yiğit (2011: 3) tarafından

yapılan araştırmada da sporcuların güdülenmişlik düzeylerinin spor yapma yaşlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır.

Akman (2017: 67-68) tarafından yapılan benzer bir çalışmada oryantiring sporcu yapan lise öğrencilerde sporda başarı güdüsünün bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmaya 182 sporcu dâhil edilmiş, araştırmanın sonunda sporcuların içsel güdülenme ve güdülenmeme düzeylerinin spor yapma yaşı değişkenine göre herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiş, buna karşılık dışsal güdülenme düzeylerinin spor yaşı büyük olan sporcular lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı araştırmada sporla haftalık ilgilenme sresinin güdülenme alt boyutlarının hepsinde anlamlı farklılık gösterdiği rapor edilmiştir.

Sporcularda ego ve görev yöneliminin spora katılım güdüsü üzerinde önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir (etinkalp ve diğerleri, 2011: 305; Standage ve Treasure, 2002: 96). Bu süreçte sporcuların egzersizle ilgilenme süreleri değiştikçe spora katılım güdülerinin de değişmesi beklenmektedir. Bunun temelinde spor yapma süresi arttıkça sporcuların spora bakış aıllarının değişmesinin ve spordan beklentilerinin değişmesinin yattığı düşünülebilir. Nitekim literatürde yer alan araştırma bulguları da insanların spor yapma süreleri uzadıkça sporda güdülenme düzeylerinin de değiştiğini göstermektedir (Fortier ve diğerleri, 2012: 87). Ersöz ve diğerleri (2012: 24) tarafından yapılan araştırmada egzersiz katılımcıların haftalık egzersiz yapma sıklıklarının bile egzersize güdülenme düzeylerini etkilediği bulunmuştur.

Tenisçilerde spor yapma yaşına göre sporda başarı motivasyonunun farklılık göstermesinde spora katılım süresi arttıkça sporcuların spordan haz alma düzeylerinin ve spora bakış aıllarının farklılaşmasının yattığı düşünülebilir. Bu durum özellikle spor yapan ve yapmayan bireyler arasında daha net gözlenebilmektedir. Ada (2011: 109) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada spor yapan ve yapmayan bireylerin spora yönelik tutum ve yaklaşımlarının incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda spor yapma alışkanlığı olmayan bireylerle kıyaslandığı zaman spor yapan bireylerin spora yönelik konsantrasyon düzeylerinin, ayrıca spora yönelik görevler üzerindeki kontrol ve spor etkinliklerinden elde ettikleri haz düzeyinin daha yüksek olduğu rapor edilmiştir. Cervello ve diğerleri (2006: 90) tarafından gerçekleştirilen çalışmada spor yapan ve

yapmayan bireylerin spora yönelik güdülenme düzeylerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda spor yapma alışkanlığı olan bireylerin spor yapma alışkanlığı olmayan bireylere kıyasla daha yüksek ego ve görev yönelimine sahip oldukları bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulguların aksine yapılan bazı çalışmalarda sporda başarı güdüsünün spor yapma yaşı değişkenine göre farklılık göstermediği rapor edilmiştir. Dirmen (2014: 49) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada futbolcularda başarı güdüsünün spor yapma yaşı değişkenine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda futbolcularda başarıya yaklaşma güdüsü, başarısızlıktan kaçınma güdüsü ve güç gösterme güdüsünün spor yapma yaşı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Eğitim kademesi değişkenine göre ele alındığı zaman araştırmaya katılan tenisçilerin sporda başarı motivasyonu alt boyutlarına ilişkin puan ortalamalarının anlamlı farklılık göstermediği, bu kapsamda ilkokul, ortaokul, lise ve üniversitede öğrenim gören tenisçilerin sporda başarı motivasyonlarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Dirmen (2014: 44) tarafından yapılan benzer bir çalışmada futbolcularda başarı güdüsünün eğitim kademesi değişkenine göre incelenmesi amaçlanmış, araştırmanın sonunda futbolcularda başarıya yaklaşma güdüsü, başarısızlıktan kaçınma güdüsü ve güç gösterme güdüsünün eğitim kademesi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

5.3. Korelasyon Analizlerine İlişkin Bulgular Ve Tartışma:

Araştırmada tenisçilerde sporda hedef yönelimi ve sporda başarı motivasyonu arasındaki ilişki incelendiği zaman, hedef yönelimi alt boyutlarından görev yönelimi alt boyutu ile sporda başarı motivasyonu alt boyutlarından başarıya yaklaşma güdüsü arasında pozitif yönde, ego yönelimi ile güç gösterme alt boyutu ve başarısızlıktan kaçınma alt boyutları arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu, söz konusu ilişkilerin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık ego yönelimi ile başarıya yaklaşma güdüsü arasında orta düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgulara göre sporda hedef yöneliminin sporda başarı motivasyonunun önemli bir yordayıcısı olduğu görülmektedir.

Literatürde yer alan araştırmalarda sporcularda güdülenme alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Guay ve diğerleri (2000: 186) tarafından gerçekleştirilen çalışmada motivasyon, dışsal düzenleme, içsel düzenleme ve güdülenmeme alt boyutları arasında, Pelletier ve diğerleri (2001: 298) tarafından gerçekleştirilen çalışmada içsel ve dışsal motivasyon ile genel motivasyon düzeyleri arasında, Ersöz ve diğerleri (2012: 22) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da sporda güdülenme ölçeği alt boyutları arasında anlamlı korelasyonlar bulunduğu rapor edilmiştir. Sinan (2015: 43) tarafından yapılan araştırmada da lise öğrenimi gören sporcularda sporda başarı güdülenmesi alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunduğu tespit edilmiştir. Üngür (2009: 27) tarafından yapılan, amatör ve profesyonel futbolcular üzerinde yürütülen benzer bir çalışmada da futbolcularda ego ve görev yönelim arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.4. Regresyon Analizine İlişkin Bulgular Ve Tartışma:

Araştırmada güç gösterme güdüsü ile ego yönelimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, bu kapsamda güç gösterme güdüsünün ego yönelimini anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Buna karşılık görev yöneliminin güç gösterme güdüsünü anlamlı düzeyde etkilemediği bulunmuştur. Bunun yanında başarıya yaklaşma güdüsünün ego yönelimini anlamlı düzeyde etkilediği, görev yöneliminin ise güç gösterme güdüsünü anlamlı düzeyde etkilemediği tespit edilmiştir. Ayrıca başarısızlıktan kaçınma güdüsünün ego yönelimini anlamlı düzeyde etkilediği, görev yöneliminin ise güç gösterme güdüsünü anlamlı düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Altıntaş (2015: 64) tarafından yapılan benzer bir çalışmada sporcularda başarı hedefi ile güdülenme düzeyi arasındaki ilişki incelenmiş, yapılan regresyon analizi sonunda görev yönelimi ile dışsal güdülenme arasında, ego yönelimi ile hem içsel hem de dışsal güdülenme arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu rapor edilmiştir.

Sonuç olarak, yapılan bu araştırmada sporcuların hedef yönelimlerinin yaş grubu ve öğrenim görülen eğitim kademesi değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık sporcuların hedef yönelimlerinin cinsiyet ve spor yapma yaşı değişkenlerine göre herhangi bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sporcuların demografik değişkenlere göre başarı

motivasyonları değerlendirildiği zaman, başarı motivasyonunun cinsiyet, yaş v spor yapma yaşı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği, buna karşılık başarı motivasyonlarının öğrenim görülen eğitim kademesi değişkenine göre herhangi bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında sporcularda hedef yönelimleri ile başarı motivasyonları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulguların genel olarak literatür ile paralellik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bulgular ve ilgili literatür ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

1. Yapılan bu araştırma sadece tenis sporcuları üzerinde gerçekleştirilmiş olup, gerek bireysel gerekse de takım sporlarında hedef yönelimi ile başarı güdülenmesinin daha ayrıntılı incelenebilmesi için farklı spor dallarındaki sporcular üzerinde benzer çalışmalar yapılabilir.

2. Yapılan bu araştırmada sporcuların demografik özellikleri cinsiyet, yaş, spor yapma yaşı ve öğrenim görülen eğitim kademesi değişkenleri ile sınırlandırılmıştır. Bilindiği gibi sporcuların psikolojik özellikleri araştırmada ele alınan demografik değişkenlerin dışında da birçok sosyal ve çevresel unsurdan etkilenebilmektedir. Bu kapsamda gerek tenis sporcuları gerekse de farklı branşlardaki sporcular üzerinde farklı demografik değişkenlerin ele alındığı benzer çalışmalar yapılabilir.

3. Sporcuların psikolojik özellikleri zihinsel antrenman ve eğitim programları ile geliştirilebilmektedir. Bu kapsamda zihinsel antrenman veya eğitim faaliyetlerinin sporcuların hedef yönelimleri ve başarı motivasyonları üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abraham, F. E., Roberts, G. C., Pensgaard, A. M. "Achievement Goals and Gender Effects on Multidimensional Anxiety in National Elite Sport", *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 2008, 449-464.
- Ada, E. N., "Beden Eğitimi Derslerinde GÜdÜsel İklim ve GÜdÜlenmenin Optimal Performans Duygu Durumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi", (Doktora Tezi) Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir, 2011.
- Akbaba, S., "Eğitimde Motivasyon", Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 2006, 343-361.
- Akman, A., "Oryantiring Sporu Yapan Lise Öğrencilerinin Sporda GÜdÜlenme Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2017.
- Aktop A., "Spora Özgü Başarı Motivasyonu ile Psikolojik ve Yapısal Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2002.
- Allender, S., Cowburn, G., Foster, C. "Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies", *Health education research*, 21(6), 2006, 826-835.
- Altıntaş, A., "Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıklarının Belirlenmesinde Optimal Performans Duygu Durumu, GÜdÜlenme Düzeyi ve Hedef Yöneliminin Rolü", (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2015.
- Anshel, M. H. (2003). "Sport Psychology: From Theory to Practice (4th edition)", CA: Benjamin Cummings, San Francisco, 2003.
- Ashford, B., Biddle, S., Goudas, M. "Participation in community sports centres: motives and predictors of enjoyment", *Journal of Sports Sciences*, 11(3), 1993, 249-256.
- Arı, R., "Eğitim Psikolojisi", 4. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.
- Aydın, A., "Eğitim Psikolojisi", 8. Baskı, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Aydın, A., "Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi", 4. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2004.
- Aydoğdu, C., Şahan, A., Erdem, K. A. "Genç Tenisçilerde Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeyinin Müsabaka Performansı Üzerine Etkisinin İncelenmesi", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 2018, 655-666.
- Aytan, G. K., "Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri", (Doktora tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara., 2010.
- Bacanlı, H., "Eğitim psikolojisi", 16. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2011.
- Bacanlı, H., "Gelişim ve Öğrenme", 10 Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.
- Barrow, J. C., "The variables of leadership: A review and conceptual framework", *Academy of Management Review*, 2, 1977, 231-251.

- Boixados, M., Cruz, J., Torregrosa, M., and Valiente, L. "Relationships Among Motivational Climate, Satisfaction, Perceived Ability, and Fair Play Attitudes in Young Soccer Players", *Journal of Applied Sport Psychology*, 16(4), 2004, 301-317.
- Bray, S., Balaguer, I., ve Duda, J. L. "The relationship of task self-efficacy and role efficacy beliefs to role performance in Spanish youth soccer", *Journal of Sport Sciences*, 22 (5), 2004, 429-437.
- Camacho, A. S., Murcia, J. A. M., Tejada, A. J. R. "Motivational profiles and flow in physical education lessons", *Perceptual and Motor Skills*, 106(2), 2008, 473-494.
- Can, A., "SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi", 2 Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2014.
- Can, S., "10-12 Yaş Grubundaki Erkek Tenisçiler, Masa Tenisçiler ve Aynı Yaş Grubundaki Sedanterlerin Reaksiyon Zamanlarının Karşılaştırılması", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Cervelló, E. M., Villodre, N. A., Moreno, J. A., Iglesias, D. "Goal orientation, motivational climate, and dispositional flow of high school students engaged in extracurricular physical activity", *Perceptual and Motor Skills*, 102(1), 2006, 87-92.
- Cox, R. H. "Sport Psychology, Concepts and Applications", 2 Edition, Wm C. Brown Publishers, Dubuque, 1990.
- Cox, R., "Sport Psychology: Concepts and Applications", NY: McGraw-Hill, 2007.
- Cumming, S. P., Smith, R. E., Smoll, F. L., Standage, M., and Grossbard, J. R. "Development and validation of the Achievement Goal Scale for Youth Sports", *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 2008, 686-703.
- Çepikurt, F., Yazgan-İnanç, B. "Mükemmeliyetçilik ve Başarı Hedeflerinin Hentbolcuların Müsabaka Öncesi Yaşadıkları Durumluk Kaygıyı Belirlemedeki Rolü", *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (2), 2012, 43-51.
- Çetinkalp-Kazak, Z., Daşdan-Ada, E. N., Dinç, Z. "Durumsal Güdülenme Düzeyi ve Başarı Algısı Arasındaki İlişki: Takım Sporları Üzerinde Bir Çalışma", *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(3), 2011, 305-310,
- Deci, E. L., Ryan, R. M., "The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior", *Psychological Inquiry*, 11(4), 2000, 227-268.
- Dever, A., "Spor Sosyolojisi", Başlık Yayınları, İstanbul, 2010.
- Dirmen, A., "Farklı Liglerde Oynayan Kadın Futbol Takımı Oyuncularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin Karşılaştırılması", (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014.
- Doğan, O., "Spor Psikolojisi", 2. Baskı, Nobel Kitabevi, adana, 2005.

- Duda, J. L., Chi, L., Newton, M., Walling, M. D., and Catley, D., "Task and ego orientation and intrinsic motivation in sport", *International Journal of Sport Psychology*, 26, 1995, 40-63.
- Duda, J. L., "Motivation in sport setting: A goal perspective approach", In Roberts, G. C. (Ed.), *Motivation in Sport and Exercise*, Champaign, Illinois: Human Kinetics, 1992.
- Duda, J. L., Whitehead, J., "Measurement of goal perspectives in the physical domain", In J. L. Duda (Ed.), *Advances in Sport and Exercise Psychology Measurement*, Morgantown, 1998.
- Duda, J. L. "Motivation in sport setting: A goal perspective approach", In Roberts, G. C. (Eds.), *Motivation in Sport and Exercise* (pp.57-91). Champaign, Illinois: Human Kinetics, 1992.
- Duda, J. L., Chi, L., Newton, M. L., Walling, M. D. and Catley, D. "Task and ego orientation and intrinsic motivation in sport", *Int J. Sport Psychology*, 26, 1995, 40-63. 1995.
- Duda, J. L., "Relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among high school athletes", *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11, 1989, 318- 335.
- Duda, J. L., Nicholls, J. "Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport", *Journal of Educational Psychology*, 89, 1992, 290-299.
- Duda, J. L., White, S. A., "Goal Orientations and Beliefs About the Cause of Sports Success Among Elite Skiers", *The Sport Psychologist*, 6, 1992, 334-343.
- Duda, J. L., "Advances in sport and exercise psychology measurement: Sport motivation and perceived competence", Morgantown: Fitness International Technology, 1998.
- Duda, J. L., Chi, L., Newton, M. L., Walling, M. D., Catley, D. "Task and Ego Orientation and Intrinsic Motivation in Sport", *Int J Sport Psychology*, 26, 1995, 40-63.
- Duda, J. L., Hom, H. L. "Interdependencies Between the Perceived and Self-Reported Goal Orientations of Young Athletes and Their Parents", *Pediatr Exerc Sci*, 5, 1993, 234-241.
- Durdubaş, D., "Bir Sezon Boyunca Takım Hedef Belirleme Yoluyla Uygulanan Takım Oluşturma Müdahalesinin Takım Sargınlığı ve Motivasyonel İklim Üzerine Etkisinin Belirlenmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2013.
- Erdem, M., "Amerikan Futbolu Sporcularında Sporda Güdülenme Ölçeği'nin Geliştirilmesi", (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.
- Erden, M., Akman, Y. "Eğitim Psikolojisi", 19. Baskı, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2011.
- Engür, M., "Elit Sporcularda Başarı Motivasyonun, Durumluk Kaygı Düzeyleri Üzerine Etkisi", (Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2002.

- Ersöz, G., Öztürk, M., Kılınç, F., Koşkan, Ö., Çetinkaya, E. “Sporcuların Güdüsel Yönelimlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, CBU Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(1), 2012, 15-26.
- Ersöz, G., Aşçı, F. H., Altıparmak, E. “Egzersizde davranışsal düzenlemeler lçeği-2: geçerlilik ve güvenilirlik alışması”, Turkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences, 4(1), 2012a, 22-31.
- Erz, G., “Egzersize Katılım Güdüsü, Sürekli Optimal Performans Duygu Durumu ve Sosyal Fizik Kaygı Düzeyinin Egzersiz Davranış Basamağına ve Fiziksel Aktivite Düzeyine Göre İrdelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmİR, 2011.
- Fortier, M. S., Sweet, S. N., Tulloch, H., Blanchard, C. M., Sigal, R J., Kenny, G. P., and Reid, R. D. “Self-determination and exercise stages of change: results from the Diabetes Aerobic and Resistance Exercise trial”, Journal of Health Psychology, 17(1), 2012, 87-99.
- Guay, F., Vallerand, R. J., Blanchard, C. “ On the assessment of situational intrinsic and extrinsic motivation: The Situational Motivation Scale (SIMS)”, Motivation and emotion, 24(3), 2000, 175-213.
- Gney, S. “rgtsel davranış”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2013.
- Hagger, M., “Chatzisarantis, N., Self-determination Theory and The Psychology of Exercise”, International Review of Sport and Exercise Psychology, 1(1), 2008, 79-103.
- Hollembeak, J., Amorose, A. J. “Perceived Coaching Behaviors and College Athletes’ Intrinsic Motivation: A Test of Self- Determination Theory”, Journal of Applied Sport Psychology, 17, 2005, 20-36.
- [http://www. Sporbilim. Com/sayfa. Asp?mdl=haber¶m=114](http://www.Sporbilim.Com/sayfa.Asp?mdl=haber¶m=114).erişim tarihi: 04.11.2018.
- ([www. İnsankaynaklari. Com](http://www.İnsankaynaklari.Com),2009). Erişim tarihi: 04.11.2018.
- Ingledew, D. K., Markland, D., Sheppard, K. E. “Personality and self-determination of exercise behaviour”, Personality and Individual Differences, 36, 2004, 1921-1932.
- İmamoğlu, R. “Samsun İli’nde Tenis Sporu İle Uğraşanların Bu Sporu Seçme Sebeplerinin Araştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kütahya, 2009.
- Jarvis, M., “Sport psychology”, USA: Routledge, 2006.
- Kabasakal, A., “Tenis Nasıl Oynanır”, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- Kazak, Z., “Sporda Güdülenme lçeği - SG”nin Türk Sporcuları İçin Güvenirlik ve Geçerlik alışması. Hacettepe journal of Sport Sciences, 15(4), 2004, 191-206
- Kelecek, S., “Sporcuların Tutkunluk Düzeylerinin; Optimal Performans Duygu Durumu, Güdüsel Yönelim ve Hedef Yönelimini Belirlemedeki Rolü”,

- (Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir, 2013.
- Kermen, O., “Tenis Teknik ve Taktikleri”, (Ed. Billur Yarsuvat Yavuz), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2002.
- Kilpatrick, M., Bartholomew, J., Riemer, H. “The measurement of goal orientations in exercise”, *Journal of Sport Behavior*, 26(2), 2003, 121-136.
- Koçel, T., “İşletme Yöneticiliği”, (ss.633-653), Beta Yayınları, İstanbul, 2003.
- Koruç, Z., Bayar, P., “Egzersiz Depresyon Tedavisindeki Yeri ve Etkileri”, *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 15(1), 2004, 49-64.
- Lemyre, P. N., Roberts, G. C., Ommundsen, Y., “Achievement Goal Orientations, Perceived Ability, and Sportpersonship in Youth Soccer”, *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(2), 2002, 120-136.
- Li, F., Harmer, P., Acock, A. “The task and ego orientation in sport questionnaire: construct equivalence and mean differences across gender”, *Res Quart Exerc Sport*, 68, 1996, 228-238.
- Murcia, J. A. M., Gimeno, E. C., Coll, D. G., “Young athletes’ motivational profiles”, *Journal of Sport Science and Medicine*, 6, 2007, 172-179.
- Ntoumanis, N. “A prospective study of participation in optional school physical education using a self-determination theory framework”, *Journal of educational psychology*, 97(3), 2005, 444.
- Özgün, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B., Bozkuş, T. “Hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 2017, 83-94.
- Pelletier, L. G., Fortier, M. S., Vallerand, R. J., Tuson, K. M., Briere, N. M., Blais, M. R. “Toward A New Measure of Intrinsic Motivation, Extrinsic Motivation, and Amotivation in Sports: The Sport Motivation Scale (SMS)”, *Journal of sport and Exercise Psychology*, 17, 1995, 35-35.
- Richard M, “Stres-Lyman W. Porter. Motivation and Work Behaviour”, McGraw-Hill Series in Management, 1975.
- Ryan, R. M., Deci, E. L. “Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions”, *Contemporary Educational Psychology*, 25, 2000, 54-67.
- Selçuk, Z., “Eğitim Psikolojisi”, 15. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2008.
- Sinan, S., “Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Güdülenme Profilleri ve Başarı Algısı Özelliklerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Çukurova üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü, adana, 2015.
- Sit, C. H. P., Lindner, K. J. “Motivational Orientations in Youth Sport Participation: Using Achievement Goal Theory and Reversal Theory”, *Personality and Individual Differences*, 38, 2005, 605-618.
- Standage, M., Duda, J. L., Ntoumanis, N. A, “Model of Contextual Motivation in Physical Education: Using Constructs From Self-Determination and

- Achievement Goal Theories to Predict Physical Activity Intentions”, *Journal of Educational Psychology*, 95(1), 2003, 97-110.
- Şengül, A. N., Tazegül, Ü. “Genç Futbolcuların Kişilik Özellikleri İle Ego ve Görev Yönelimleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(50), 2017, 412-418.
- Şirin, E. F., Çağlayan, H. S., Çetin, M. Ç., İnce, A. “Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 2008, 98-110.
- Topses, G., “Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi”, 1. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- Toros, T. “Genç Basketbolcuların Oyunda Kalma Süreleri ile Hedef Perspektif Yaklaşımı, Yaşam Doyumu ve Algılanan Motivasyonel İklim Arasındaki İlişki”. *H. Ü. Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 2005, 50-63.
- Toros, T., “Elit ve Elit Olmayan Erkek Basketbolcularda Hedef Yönelimi, Güdusel İklim ve Hedeflerin Özgünlük Güçlük Derecesi Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkisi”, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Mersin, 2001.
- Toros, T., Bayansaldüz, M., Duvana. “Sporda Hedef Belirlemenin Penaltı Atışları Üzerine Etkisinin Araştırılması”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 2010, 165-171.
- Toros, T., “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği –SGEYÖ-Nin Türk Sporcuları İçin Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışması”, *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 2004, 155-166.
- Urartu, Ü., “Tenis Teknik Taktik Kondisyon”, *İnkılap Kitabevi*, İstanbul. 1996.
- Üngür, G. “Amatör ve Profesyonel Futbolcularda Hedef Yönelimi ve Algılanan Motivasyonel İklim Arasındaki İlişki”, (Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2009.
- Vallerand, R. J., “Intrinsic and extrinsic motivation in sport and physical activity”, Gershon Tenenbaum, (Ed. Robert C. Eklund), *handbook of Sport Psychology* (ss. 59-83). 3. Edition. Canada: John Wiley & Sons, 2007.
- Wang, C. K. J., Chatzisarantis, N. L., Spray, C. M., Biddle, S. J. “Achievement Goal Profiles in School Physical Education: Differences in Self-Determination, Sport Ability Beliefs, and Physical Activity”, *British Journal of Educational Psychology*, 72, 2002, 433-445.
- Widmeyer, W. N., Ducharme, K. “Team Building Through Team Goal Setting”, *Journal of Applied Sport Psychology*, 9(1), 1997, 97-113.
- Yapıcı, Ş., Yapıcı, M., “Eğitim Psikolojisi”, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2010.
- Yaprak, P., Amman, M. T. “Sporda Kadınlar ve Sorunları”, *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 2009, 39-49.
- Yıldırım, F., “Sportif Sürekli Kendine Güven Alt Ölçeğinin Uyarlanması ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerde Sportif Sürekli Kendine Güvenin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, (Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin, 2013.

- Yıldırım, Y., Sunay, H. “Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(3), 2009, 103-109.
- Yıldırım, M., “Üniversite Takımlarında Mücadele Eden Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği)”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 2017a, 41-51.
- Yıldırım, P., “Ortaokul öğrencilerinin yaptıkları spor branşlarına göre spora güdülenme düzeylerinin karşılaştırılması”, (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, 2017.
- Yiğit, A. Y., “Orta Öğretimde Okullar Arası Spor Müsabakalarına Katılan Öğrencilerin Güdülenmişlik Düzeyleri”, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Fırat Balkis

Doğum Yeri ve Tarihi : Hamur 11.05.1985

Lisans Öğrenimi : Erciyes Üniversitesi Besyo

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi : 8 YIL

Çalıştığı Kurumlar : Ağrı Gençlik Spor İl Müdürlüğü

İletişim : 0 543 312 61 64

E-Posta Adresi : agridagitenis@gmail.com

Adres : Abide Mah.Ağrı Gençlik Spor İl Müdürlüğü

EKLER

Kişisel Bilgi Formu

1-) Yaşınız?

☐ 8-10 ☐ 11-12 ☐ 13-14 ☐ 15-16 ☐ 17-18 ☐ 19 ve üzeri

2-) Cinsiyetiniz? ☐ Erkek ☐ Kadın

3-) Kaç Yıldır Bu Sporu Yapıyorsunuz?

☐ 0-1 yıl ☐ 2-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 15 yıl ve üzeri

4-) Eğitim Durumunuz?

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite

5-) Ailenizin Eğitim Seviyesi?

☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

TEOSQ- Hedef Yönelimi (Görev ve Ego Yönelim) Ölçeği

SPORCU FORMU	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Yaptığınız spor branşı hakkında ki genel hislerinizi göz önünde bulundurarak, aşağıdaki durumlarda size uygun olan yerleri işaretleyiniz.					
1- Oyun Veya Beceriye Yapabilen Tek Kişi Ben Olduğumda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
2- Yeni Bir Beceri Öğrendiğimde Ve Bu Beceri Bende Daha Çok Uygulama İsteği Uyandırdığında Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim					
3- Arkadaşlarımdan Daha İyi Yapabildiğimde Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim					
4- Diğerleri Benim Kadar İyi Yapamadığında Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
5- Uygulaması Eğlenceli Bir Şey Öğrendiğimde Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim					
6- Benim Başarılı, Diğerlerinin Başarısız Olduğunda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
7- Çok Deneyerek Yeni Bir Beceriye Öğrendiğimde Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
8- Sıkı Çalıştığımda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
9- En Fazla Sayı/ Gol/ Puan / Skor Vs. Ben Yaptığımda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
10- Öğrendiğim Bir Şey Bende Daha Fazla Uygulama İsteği Uyandırdığında Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
11- En İyi Ben Olduğumda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim					
12- Öğrendiğim Bir Beceriye Gerçekten Doğru Yaptığıma İnandığımda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					
13- Elimden Gelenin En İyisini Yaptığımda Kendimi Sporda Çok Başarılı Hissederim.					

Sporda Başarı Motivasyonu Ölçeği		Hicbir Zaman	Bazen	Çok Az	Oldukça Az	Her Zaman
1	Takım arkadaşlarım oyundaki mücadeleciliğime saygı duyarlar.					
2	Maçtan hemen önce gergin oluyorum ve olduğum yerde duramıyorum.					
3	Takım arkadaşlarımı oyuna ısındırma becerisine sahibim.					
4	Zor bir antrenman anında çalıştırtıcının takdiri bana zorluğu unutturur.					
5	Diğerleri beni önde gelen bir yarışmacı olarak görmüyorlar.					
6	İyi bir oyun çıkarmak heyecan veriyor.					
7	Takım arkadaşlarım liderlik yeteneğime saygı duyarlar.					
8	İzleyiciler varken daha iyi oynadığımı düşünüyorum.					
9	Takım arkadaşlarım kadar sert ve dayanıklı görünmüyorum.					
10	Takım arkadaşlarım iş bitiriciliğimi ve kararlılığımı beğeniyorlar.					
11	Diğer oyuncuları eğitmek için çok çaba gösteriyorum.					
12	Spordaki geçmiş başarılarımdan söz etmeyi seviyorum.					
13	Takım lideri olmaktan hoşlanıyorum.					
14	Maçta oyuna kendimi öylesine veriyorum ki geçici olarak gerçekte bağlantımı yitiriyorum.					
15	Kaybedilen bir maçtan sonra uyumakta güçlük çekiyorum.					
16	Bir maçı kazanınca kendimi çok tatmin olmuş hissediyorum.					
17	Bir maçtan önce sakın olmak benim için çok zor.					
18	Yeteneklerini geliştirmek için fazladan antrenman yapmaya istekli olan sporcuları takdir ediyorum.					
19	İnsanların maç sırasında beni izlemelerinden hoşlanıyorum.					
20	Sporda başarılı olmayı isliyorum.					
21	Benimle aynı düzeyde olan birisiyle başa baş mücadele ederken kazanmaktan çok kaybederim.					
22	Kaybetmek beni gereğinden fazla etkiliyor.					
23	Sporda başarılı olmak için tüm yıl boyunca çalışmayı isterim.					
24	Amacım bir spor dalında önde gelen biri olmaktır.					
25	Maç sırasında, maçı verebilecek bir hata yaparsam kendime gelmem biraz zaman alır.					
26	İyi bir sporcu olmak benim için önemli değildir.					
27	Bazen maçı kaybettiğimizde günlerce bunu kendime dert ederim.					
28	Bir maçtan hemen sonra karnıma hemen ağrı girer.					
29	Sportif kapasitemi beğenmiyorum.					
30	Çok yetenekli rakiplere karşı daha iyi oynadığımı sanıyorum.					
31	En iyisini yapmak için çok çaba gösteririm.					
32	Birisiyle maç hakkında konuşurken heyecanlanıyorum.					
33	Tanınmak umuduyla spor branşında çok çalışıyorum.					
34	Bir hata yaptığımda maçın geri kalan bölümünde bu beni çok üzüyor.					
35	Bir takım arkadaşımın oynamasına yararlı olacak önerilerde					

	bulunmaktan hoşlanıyorum.					
36	Başkalarının güç bulduğu bir görevin bana verilmesinden zevk duyuyorum.					
37	Bir maçtan önce olacakları kendime çok dert etmiyorum.					
38	Sezon dışında sporu unutmaktan hoşlanıyorum.					
39	Maçtan önceki gece uyumakta güçlük çekiyorum.					
40	Başarıya açılan yol Şanstan çok, daha fazla çalışmadan geçer.					

